

VEEBRUAR 1940

NR. 3 (17)

TÖÖLIS- TEATER

TEATRIKUNSTI
AJAKIRI
IV AASTAKÄIK

SISU:

	lk.
<i>Bernhard Limle.</i> NÄITTELEJA LOOMINGULINE ÄRKAMINE	81
<i>Fabius.</i> KAKS JUUBELET	85
<i>U. S.</i> LAVATEGEVUS, LEHEMEES, NÄITTELEJA JA PUBLIK	88
<i>V. Mettus.</i> UURIGEM VEIDI TEATRISÖNU	91
<i>X.</i> „XANTHIPPE KAITSEKS“	95
<i>Profaan.</i> „SIIS ÄRA KOHKU!“	100
<i>Kroonik.</i> TÖÖLISTEATER EI ANNA HINGERAHU	104
* * * KROONIKAT	106
* * * LUGUSID NÄITTESEINTE TAGANT	107

Teatrikunsti ja kirjanduse ajakiri „**TÖÖLISTEATER**“

Väljaandja: Tallinna Töölisteatri Ühing

Vastutav toimetaja: JOHANNES PÖLDROOS

Tegevtoimetaja: KARL FREIBERG

Ilmub kuus korda aastas. Tellimishind 125 s. aastas

Üksiknumber 25 s. Toimetuse ja talituse aadr.:

Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00

Toimetaja kõnetunnid kella 10–12, telefon 315-33

TÖÖLIS-TEATER

NR. 3 (17)

TEATRIKUNSTI

AJAKIRI

VEEBRUAR 1940

SP. 5716

Bernhard Linde

Näitleja loominguline ärkamine

Tavaliselt võime näitlejaskonnas tähele panna kaht peatüüpi: ühed, kes arenevad pikkamisi, samm-sammult, millise tüübi näitleja nagu tipib oma lavaloomingu esimesel kümnel aastal; teise tüübi esindajad aga püsivad sama aja kestes nagu varjuelus, neid ei panda tähele, nad on nagu mingid rekviisidid, mis on kuidagi teatrilavale sattunud, kuhu nad jäävad sel lihtsal põhjusel, et nad siiski on kasutatavad ja ka kedagi ei sega, sest nad ei olegi nii halvad, et annaksid põhjust nende lavalt eemaldamiseks. Nii need teise tüübi esindajad siis püsivadki laval, paigal tammudes, ja keegi ei pane neile mingeid erilisi lootusi, kuna nad siplevad nagu kanad takus. Arvustus — kui see neid üldse tähele paneb — kviteerib nende lavalolemist mõne mitte-midagi ütleva sõnaga, nagu: „X oli oma kohal“ või midagi säärast, kuna selle vastu pikkamisi arenevaile pühendab arvustus märksa rohkem tähelepanu: sageli üteldakse nende kohta, et nad olevat näidanud arengut, olevat olnud paremad kui eelmises osas jne. Arvustuski upitab aeglaselt arenejaid nii-ütelda pulgalt pulgale.

Kas aeglaselt arenejad kord ka tööpoolest jõuavad lavaloomingu ülemistele astmetele, see on muidugi ise küsimus, millele võib tavaliselt peaaegu päris võrdselt „ei“ ja „jahiga“ vastata.

Aga meid huvitavad täna oma lavakarjääri algul just paigaltammujad, ja neist eriti need, kes pooletosina või rohkemagi, isegi kümne aasta järele ärkavad ühel heal hommikul tunnustatud näitlejana, kuna nad eelmisel õhtul on end paljudelegi ootamatult „lahti mänginud“, olles suutnud oma osa selliselt tõlgitseda, et mitmedki saalisolijad olse jahmatavad, nende mitmete hulgas ka arvustajate pinkidel istujad: kuidas see, kes seni pole vähimalgi määral mingit arenguvõimelisust väljendanud, kuidas see nüüd korraga võis selliselt mängida? Võib-olla, et mõni järsku ärrganud näitleja iseeneselegi asetab sellise küsimuse.

On ülimaks rõõmuks saalisistujale, kui saad kaasa elada sellisele „näitleja loomingulisele ärkamisele“, kui juhtud sellisele kunstilisele lavaloomingu puhkemisele, eriti kui sulle hiljem selgub, et sul pole olnud tegemist mingi jaani-öö unelmaga ainsaks ööks õitsele puhkenud sõnajalaõiest. Sest on ka selliseid „näitlejate ärkamisi“, mis on ainukordsed ja nähtavasti nagu mingid eksituled, mis sütvivad ja siis jälle kustuvad. Selliste lavapärlide ühekindne esinemine on nagu mingi sisemine rike — nagu põhjustab pärliligi tekkimise rike tigukarbis.

Aga lavakunsti harrastajaid ei huvita sellised rikkelikud, lavaloomingu ainukordsed juhused väljendused, mis pakuvad huvi vahest ainult loominguks kõrvalnähtude uurijaile, vaid ainult need, kelle loominguks ärkamisele järgneb püsivam jätkumine.

Eriline hardus valdab vaatajana teatris viibijat, kui juhtub sellisele näitleja loominguks ärkamisele kaasa elama. On tundmus, nagu avaneks sulle mingi õie kinoliselt kiirendatud puhkemisele sarnlev, kuid oma kunstiliselt tähtsusest kaugelt ületavam ja seega ka ülevam hetk, mil sulle on antud kaasa elada ja näha koondatult kõike seda, mis näitleja laval veedetud aastate kestes on alateadlikult kogunud ja tallele pannud ja millele ta pole seni lavakujudes väljendust leidnud, kui see aga nüüd kõik lavaloomingulise uhke õiena ootamatult pakatab ja õitsele puhkeb. See ülev hetk jätab meisse püsiva tänutunde tolle näitleja vastu, mis laseb meid talle meeleldi sedagi andestada, kui too näitleja hiljem, mil loominguks pinged, võrreldes „ärkamise“ hetkega, on lõdvenenud, ja selle tõttu näitleja lavaloomingulised tulemused ongi veidi nõrgemad kui „ärkamise“ kõrgpaisutusel. Kui aga neil nõrgemalgi saavutustel ei puudu tõusumomendid, mis meile kinnitavad, et „ärkamine“ polnud siiski vaid ainukordne!

Õnnelik juhused on võimaldanud nende ridade kirjutajale kahel puhul kaasa elada näitleja puhangulist loominguks ärkamist. Esmakordselt juhtus see üle veerandsaja aasta tagasi Tartu Vanemuises, kus noor näitleja oli juba aastaid mänginud laval, ilma et sel suuremaid tulemusi oleks olnud. Ei lootnud temast ka keegi suuremat saavutaki. Keegi arvustaja kirjutas koguni, kui X mingit osa mängis, et X'i püksid olevat päris hästi kaasa mänginud. Aga siis ühel järjekordsel esietendusel viibides olin otse rabatud, kuidas see näitleja oma osas esines. Imestasin tema mängu imetledes, ja et oma arvamist kontrollida, pärisin veel teistegi arvamisi selle näitleja mängu kohta, ja kuuldes nendegi kiitvat suhtumist, hakkasin eneses juurdlema: kuidas ometi Karl Menning on tolle näitleja suutnud mängima panna?

PERENAISED!

Tarvitades majapidamises

on teie töö poole kergem.

VALMISTAJA

A/S. SIDOL COMPANY

T A L L I N N

L O D I X

kingakreemi

S

S I D O L

metallipuhastusvahendit

I

S I G E L L A

poonimisvaha

D

S I R A X

küürimispulbrit

O

S O P A L

plekkide eemaldamise vedelikku

L

S O L I I D

küünlaid

W. Shakespeare. „WINDSORI LÖBUSAD NAISED“

Lavastus: Andres Särev Lavapildid: Herbert Tamm Kostüümid: Aino Pedaka
Stseen 1. vaatusest

Esimesel võimalusel pärsin „Vanemuise“ direktor-näitejuhilt Eesti Üliõpilaste Seltsi mingi koosoleku vaheajal, kuidas ta X'ist on näitleja teinud. Kuulsin siis, et midagi erilist polegi sündinud, vaid et X on ise oma seni uinunud näitleja-soone suutnud loovalt tegevusse rakendada. Hiljem oligi too X meie parimaid näitlejaid.

Pärastpoole olen õnneliku vaatlejana saanud veel paaril korral jälgida näitlejate loomingulist ärkamist, kuid need mõlemad juhud ei olnud nii ekstsaktsed, kuna oli ikkagi tegemist juba lootusi andvate näitlejatega, keda tunti ja kellelt midagi oodati. Seega polnud nende loominguline ärkamine ikkagi mingiks üllatuseks.

Kõige viimane kaasaelatud ärkamine aga oli jälle rõõmsaks üllatuseks. Oli noor näitlejanna, kellelt polnud mu meeles püsinud ainustki osa, kelle nimegi vaevalt mäletasin, kuna mul polnud ta nimega mingeid kunstilisi assotsiatsioone, kellest ma seega midagi ei teadnud ja kellesse seetõttu suhtusin äärmiselt skeptiliselt, kuuldes, et see tundmatu lavajõud peab mingis näidendis kandvat osa mängima. Aga kõik võib ju olla! Teatrijuhid lohut- sid veel vaid teatega, et see näitlejanna olevat varem peaaegu kümnekond aastat suurima provintsilinna laval töötanud.

K.-Ü. „TARVIK“

endine Eesti Haridusliidu Teatritarvete Ladu
Tallinn, Uus tän. 2. Telefon 452-02

Näidendite laenukogu
Parukate laenukogu
Kostüümide laenukogu
Jumestusvahendid
Dekoratsioonide materjalid
Gaasi-laternad ja -lambid
Mitmesugused peotarb

Feiwal'i uudised:

„ILOTAR“

Ilotar huulepulgad – 30 s.

Ilotar kõhnivesi – 60–115 s.

Ilotar tualettseep – 35 s.

Saabus esietendus ja mu üllatusel polnud piire: näitlejanna, olles ühe meie suurima näitlejanna partneriks, ületas kõik temale pandud lootused. Samas osas ühes välismaa-suurlinnas nähtud hea kuulsusega näitlejanna ei olnud meie noorest näitlejannast põrmugi parem. Algul ei tahtnud nagu uskudagi, et too väike näitlejanna, kes oli püsinud aastaid provintsi teatri laval väikeste osade mängijana ja pealinnagi siirdudes polnud millegagi silma paistnud, võis korraga nii süvenenult ja haaravalt seda osa mängida. Siis püüdsin enesele seletada, et too meie suurim näitlejanna oskas noort näitlejannat oma mänguga niivõrd tõsta ja et ta just selle tõttu suutis omagi mängus nii kõrgele tõusta. Jälgisin siis tolle noore näitlejanna esinemisi teisteski osades ja veendusin lõplikult, et mul oli uuesti õnn osaks saanud loominguilise ärkamise imele kaasa elada, uuesti oli avanenud mu silme ees kunstilise loovvaimu saladuse esmakordne väljendus, milles on ikka nii palju õilsa pidulikkuse haaravat võlu, mis ei unune kunagi ja mida ikka ja jälle tahaks üle elada, kuid mis on siiski meile nii harukordselt osaks saav, nagu kõik ülevad ja õilsad hetked meie tavaliseski elus.

jalanõud on

- ilusad, ●**
- mugavad, ●**
- vastupidavad ●**

„WINDSORI LÖBUSAD NAISED“

Ford (A. Rebane), Page (E. Parve), Quickly (K. Väibe) ja Falstaff (A. Teetsov)

Fabius

Kaks juubelit

Johannes Barbarus ja Henrik Visnapuu

1.

Pärnu jõudis Tallinnast ette:

kui Barbarus ligi kolmkümmend aastat on Pärnus elanud, kooliskäimise aeg kaasa arvatud, siis oli üsna loomulik, kui ta viitekümmendat sünnipäeva Pärnus nädala võrra varem pühitseti. Nii Pärnus kui Tallinnas oli rahva osavõtt austusaktusest suur, aga Pärnus üks aktusekõneleja on teinud Barbaruse sellega kuulsaks, et see, hoolimata kauaaegsest Pärnus elamisest, ei olevat maininud kordagi Pärnu nime. Lõime siiski lahti kogu „E. V.-r.“ (lk. 20):

„Majade konnakarbid rannikule poetet, / tagaseinaks vabrikute varemed, — Pärnu, / katuste punaga rohelistest helgib. / Meri nagu peni lakub kallaste kärnu, / taamal — kalurite üttide telgid / seljaga sinetava metsa vastu toetet. / Mõtiskelen: on see unen, või ilmsi? / elukohaks: 28, Vilmsi!“

Olgu siin seega õiendus antud: kõnelemata sellest, et siin ja mujalgi antakse Pärnu pilte, seisab siin selgesti trükitud Pärnu n i m i ja peale selle koguni luuletaja senine täpne aadress.

Kuid see eksimus on tüübilisi, mida Barbaruse puhul on tehtud. On kord märgatud, et Barbarus teotseb Pariisiga ja üldse võõraste maadega — selle järele ei olda kohustatud tähele panema, et ta luuletustes enam kui kellegi teise luuletaja värssides esineb konkreetne Eesti ümbrus ja olustik, olgu tegemist üksikute linnade ja maastikega või kogu Eesti ühiskondliku ja ajaloolise arenguga.

Kuid Barbaruse internatsionalism ei ole ainus, mis võiks olla tekitanud arusaamatusi. Soome daam Elsa Haavio kõneleb Barbarusest kui luuletajast, kellel puudub armastuluule, või kui seda kunagi oli, siis Marie Underi mõjualusena. Ja ometi: nii erineva luuletaja mõju all olemine teeks Barbaruse lausa võimatuks. Kui aga võtame ette kas või „Siutsi“ — minu naise portree“, siis saabub paratamatult otsus: see armastuluuletus ei ole rahuldamatu õhkamine ega järelpüherteedi täismehemängimine, vaid armastuluule suures ja mehelikus mõttes.

Elegantne daam ja härra

VALIB OMARIIE TUSE

VALMISRIIETEÄRIST

K/m. „EMPE“

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE

VIRU 22

Kes teab, Barbarus on olnud ehk liig suure produktsooniga ja ühtlasi liig selge, et temast oleks võidud alati õieti aru saada. Märksa kergem näib olevat desifreerida luuletajaid, kelle sisu on peidetud kuhugi sügavale.

Kui hakkame Barbarust iseloomustama, siis leiame, et ta oma internatsionaalse mõtlemisviisi ja internatsionaalsete huvidega on tugev just kodumaisi konkreetseid aineid käsitledes. Ta läbilõiked Eesti ajaloolisest arengust poeemides „E. V.-r.“, „Eduard Vilde“ ja „Mihkel Martna“, ta plastilised värss-novellid kehvadest agulitest, töötavast ja töötust rahvast kogu argipäevases annavad rea otse protokollilisi, kuid hingestatud pilte. Ja see on Barbaruse „kodumaalooming“, mis õigustab teda hüüdma teistele luuletajaile:

„Läbi töötava maa ja töötute agulite / laske rahunus püstpäi hirnub! . . .
Laske teie luule kord ammandab jõudu / viletsusest, hädast, mis ümbruses mülab.“

Mis määral Barbaruse luule leiab teed hulkadesse, hakkavad ikka enam kaduma väärarvamised selle luule laadist. Meie ette ilmub suurte sotsiaalsete huvidega luuletaja, kes otsib endale kohta ühiskonnas ja leiab selle.

2.

Teise juubilari, Henrik Visnapuu, saatus ei ole olnud mõistmise suhtes alati kergem. Juba oma „Amores“-nimelise esikkogu teises trükis kurtis ta: „„Amores“, kallid minu südamele, on rahval! „Mõnituseks“ jäänud vaid.“ Aga nagu veel mäletame, „Mõnitus“ osutas küllastumist senistest naistest, lokomotiiv (esimeses trükis lokomobiil, s. o. rehepeksumasin) viib luuletaja uute lilleliste jaamade poole, ja kõigest on himu nii kangesti täis! Selle tül-gastust tekitava luuletuse järgi küllap saadigi tervele luuletuskogule väärteem. Kui nüüd tänu Haridusministeeriumi korraldusele igas gümnaasiumis (ja vist ka muudes koolides) on pühendatud Visnapuule eriaktusi, siis arvatavasti on saadud sellest „Mõnituse“-perioodist lõplikult üle. Kuid siis tekib

H. PALM

Riideärid Pärnu mnf. 6 & 54

Telef. 471-80 & 411-07

Moodsaid ja huvitavaid mustreis siid-, villaseid ja puuvillaseid kleidiriideid. Villaseid ja vateeritud voodivaipu. Kardina-, ukse- ja mööbli-riideid.

„WINDSORI LÕBUSAD NAISED“
 Mistress Ford (L. Lindau), mistress Page (H. Sooper)

vägisi uusi muljeid, mis samuti ei lähtu Visnapuu kõigist teostest, vaid juba mõnest üksikust, eeskätt ka viimaste aegade heast tahtmisest. Võime leppida koos Ants Orasega, et „kriitilisimigi vaatleja ei saa vist keelata oma sümpaatiat „jumala käokeste“, „talitsiitsitajate“, Ene ja Ingi, südamlike loobumuste, vaiksete metsatalude, tukkuvate koduhaldjate ja lapselike Alaeade laulikule, kelle viisidel on paeluvat isikupärast heli“. Kuid kas see teisestki küljest kõrvaldab väärmõistmise võimalused?

3.

Johannes Barbarus ja Henrik Visnapuu iseloomustavad nii eesti luulet kui eesti ühiskonda kahest eri küljest. Kumbki neist on käinud läbi üsna tähelepanudava arengu, mõlemal on ka eesti kirjandusloos tugev erikaal. Kindlasti meeldib üks ühele ja teine teisele enam oma luule, kuid ka oma ühiskondliku seisukohavõtu ja praeguse positsiooni järgi. Kuid meile paistab kõigest hoolimata, et ametliku tunnustuse puudumine soodustab Barbaruse luule paremat mõistmist laiades lugejatehulkades kui Visnapuu luule ametliku pitseriga tunnustus, mis sunnib maha salgama teatud osa ta loomingust, ja isegi vahest osa ta parimast loomingust, selle asemele aga esile kergitama väärtuselt kergemat, tähistelt aga selgemat. Juubeldamise hooajal on põhjust aga eriti selle poole püüda, et üht ega teist ei mõistetaks teisiti kui selleks annavad andmeid nende eneste saavutused.

PILSEN
 HELE ÕLU
 TÕMMU
Ekstra
 ERIPRUUL

SAKU
 ON
PAREM

ÕUNAJOOK
RAHVAJOOK
 SELTERS, SOODA
MÕDU

Lavategevus, lehemees, näitleja ja publik

Palju töökäsi vajab näidend enne kui ta pääseb publiku ette. Autor ja tõlkija, siis teatri juhtkond, kelle hulgas direktor, näitejuht, dramaturg, tegevusjuht, edasi dekoraator, näitlejad, lava tehnilised tööjõud, töölisel ja ajakirjanikul on hoolega töös-tegevuses, enne kui saabub suur silmapilk — esietendus. Aga ka pärast premjääri tuleb neil vahetult koos töötada, et näidendit saaks korrapäraselt edasi mängida ja publik rahulduks teatri loomingu.

Esietenduse eel, eelpeaproovil, tulevad nad siis korraks teatrisaali kokku: teatriadministraatorid, näitlejad ja ajakirjanikud. Teatri juhid annavad lava-teosele viimse lihvi, näitlejad ja näitejuhid vahetavad proovi vaheaegadel mõtteid lehemeestega ja need jälgivad ning kuulavad, mida võiks „kirja panna“. Nii käib see iga näidendi lavaletuleku eel. Pärast esietendust avaldavad ennast arvustajad, loetakse, rõõmustatakse või kurjustatakse teatriperes, vaieldakse ja vahetatakse mõtteid. Siis läheb teatris edasi argitöö näidendi ettekannete kordamisega ning uute lavateoste proovidega. Vahepeal satub sekka mõni pidulik juhtum üksikute näitlejate töö-tegevuse tähistamisega, ilmuvad lehtedes kirjutused juubilaride elu- ja kunstnikutegevusest ning kõigi töötajate tegevus areneb oma igapäevase kutselise töö rada mööda.

Kui võrrelda endisi aegu olevikuga, ei saa kõnelda enam teatrikriisist, ja peab nentima, et palju on selle aja kestel muutunud ka teatrite, ajakirjanduse ja publiku omavahelises suhtlemises ja teineteise koostöölises mõistmises. Me näeme, et teatri, publiku ja nende vahendaja — ajakirjanduse — vahel on mitmeti jõutud edasi arusaamises, et ei ole siin suuri isikuid — teenitavaid — ja väikseid mehi — teenijaid, ei peremehi ega sulaseid, vaid on üks terviklik rahvapere, kes kunstilise mõistmise, inimliku-sõbraliku koostöö ja arusaamisega teenivad suurt kunsti ja elu. Ja kuigi paraku meie kaasaegses avalikus elus üksikute rahvaringide poolt kiputakse nn. „seltskonda“ ja „eliiti“ soetama, siis enamus teatreid, eeskätt Töölisteater, on oma inimeste käitumise, sisemise distsipliini ja kasvatuses suhtes seesugune, mis laiemate rahvaringide ja meie demokraatlikult mõtleva rahvaga sünnitab

EESTI OMAVALITSUSTE JA ÜHISTEGELISTE ASUTUSTE
K I N D L U S T U S A / S .

«**OMA**»

TULE-, ELU- JA TEISED TAHTSAMAD KINDLUSTUSALAD

TALLINNA PEAESINDUS: Tallinn, V. Karja 9, tel. 437-59

Vilhelm Moberg. „NAINÉ“

Lavastus: Enn Toona

Lavapildid: Herbert Tamm

Johanna (A. Tamm), Jacob (J. Romot)

kooskõlalise kunstisõprade ringi, kus avardub lojaalne arusaamine elavast sõnast ja selle kandjatest — inimestest. Ärgu pandagu nende ridade kirjutajale pahaks, kui ta meenutab ja naelutab kinni mõne seiga kokkupuutumisest mõne teatrijuhiga ja näitlejaga, milles ta lugejaile selgitaks, kuidas ei peaks mitte „teatrit“ tegema.

Helises toimetuse sekretäri telefon. Teatridirektor X esitleb telefonil end ja sõnab: „Saatke omalt poolt mõni „sell“ intervjuule meie parima draamanäitleja kunstitegevuse juubeli puhul. Ta on lahkelt nõus jutuajamist andma täna kell 3 minu isiklikus kabinetis...“ Läks siis lehemees teele selle „kutsutud ja seatud“ näitleja juure. Teatribüroos tuli oodata hetke, mil avanes võimalus intervjueeritavaga vestelda. „Oodake, kuni härra direktor kutsub,“ sõnas uhkeilmeline büroopreili lehemehel ja heitis talle nüisuguse pilgu, et täna on sul vaesel mehel küll hea ja suur päev — sul on õnn saada vastu võetud meie direktori ja suurkunstniku poolt... Avanes uks. Direktor võttis lehemehel vastu sõnadega: „Saate täna kõvasti kirjutada. Võite samas kirjutada. Härra näitekunstnik jutustab teile kohe...“ Ja

siis hakkas usutletav tõsise poosi ja sügava kurguhäälega jutustama. „Töökas... edasipüüdlik... püsikult distsipliinikindel ja sügavmõtteline isiksus — see on kangelane X minu jumbelitükis... Oman samu iseloomujooni...“ Tõusis püsti, vaatas mõtlikult ülespoole ja heitis käskiva viipe ajakirjanikule: „Seda võite lehte panna!...“ No mis muud — (panimegi.

Ja veel üks näide: Näitlejast daam, kes äsja oli saabunud välismaalt, arvas lahkesti heaks lehemehi oma reisist intervjueerida ühes pealinna kohvikus. Et lehemehed mitte tulemata ei jääks ja parem oleks, kui ühest astusest neid oleks koguni mitu, asus lehemehi kokku kutsuma. Helistas toimetusse. Läks mees kohale. Vahepeal oli ta palunud tulla jutuaajamisele sama lehe juurest üht isiklikku tuttavat. Aga et kolm on igale asjale hea, siis primadonna laskis ka talitusjuhi kaudu kolmanda mehe samast toimetusest kohale kutsuda. Ja nii ilmusid määratud kellaajaks ühe ja sama lehe toimetusest kolm meest kohvikusse, kus näitlejatar esimese küsimusena esitles teda piinlikkusest imetlevatele lehemestele: „Eks profiilis näen ma kõige kaunim välja... Välismaal imetleti mind ka nii. Aga? aga? kus on siis fotomees?...“

No nii. Paar üksiknähtust, aga vist piisab neist taktitunde puudumise ja liigse eneseuhkuse iseloomustamiseks, missugune pilt või stseen laval oleks palju heatahtlikkust leidnud publikult, kuid igapäevases kohtlemises neile, kelle kutseks on tähelepanelikult näha ja rohkem kui kahe kõrvaga kuulda, jättis imestust tekitava mulje. Üks suur mees on ütelnud kord: „Et väga kõrgelevalised ja uhkete sulgedega linnud üle mu pea lendavad, seda ei saa ma keelata, küll aga seda, et nad sinna pesa ei ehitaks.“

Vaimutegelane, administraator, näitleja on loova töö tegijad, kellele omaseks jooneks on isikupärasus ja individuaalsus. Teatrijuhid koostavad repertuaari ja jagavad osad näitlejaile, nad on loonud ka vajalised võimalused lavatöö propageerimiseks ning peavad kontakti ajakirjandusega. Näitleja on kunstnik, kes oma parima hingega annab sisu oma osale ja teeb meile laval elu ja inimesed mõistetavaks nende isikulises suuruses ja väiksuses. Lehemees ja arvustaja on sõna ja sule talendiga kauplejad ja panevad seda kirja, mis nende kirja väärt. Ja publik, kes maksab piletist raha ning jälgib kõike seda, mis eelnimetatud tegelased lavale annud — tal on õigus ja kohus oma suhtumist ja otsust avaldada kõige selle kohta, mis sünnib laval ja lavategevuse ümber. Tegijad ja nägijad kaovad kord teatri ja elu laval, aga mis jääb ja kestab, see on töövili, kunst.

Minu saledusvahend?
— — — jooned!

Rikkalikus valikus kodumaa ja inglise sügise ja talve uudisriideid tuntud headuses.

Moeküsimuses nõuanne.

**RÄTSEPMEISTRID
MAIT JUHANSOO & POEG**

(Max Johanson ja Poeg) Asut. 1897. a.
TALLINN, RÄTASKAEVU 22. Telef. 432-89
(enne Lühikejalg 0)

„NAINÉ“

Helga (H. Sooper), Arst (R. Nuude), Johanna (A. Tamm)

V. Mettus

Uurigem veidi teatrisõnu

Me tarvitame igapäevases elus väga palju sõnu, ilma et me selle üle järele mõtleksime, mida need õieti tähendavad, kust nad pärit on, kuidas nende algtäendus aja jooksul on muutunud, jne. Teisiti ei ole see ka hästi kujuteldav. Kui meil kõneldes seisaks kogu aeg vaimusilma ees, mida üks või teine sõna „õieti“ tähendab, siis me varsti ei saaks nägemuste rohkuse tõttu üldse edasi kõnelda. Inimene peab unustama, et ta võiks elada. Aga vahetevahel on päris huvitav ärgata sellest unustanud olekust või teadmatusestki ja lähemalt silmitseda neid sõnu, mida me igapäevases elus tarvitame poolmehhaaniliselt. Meid huvitab siin esmajoones teater ja kõik, mis sellega ühenduses.

Ahaa! — mida siis õieti tähendab sõna „teater“ ise? Nagu palju meie teatri-õskussõnu üldse, on seegi sõna juba väga vana, pärit vanakreeka keelest, kus ta esineb kujul „theatron“, kusjuures kõik täishäälikud on lühikesed ja rõhk on esimesel silbil. Muide, praegunimetatud põhjusel nende ridade kirjutaja eelistab eesti keeles kirjutusviisi „teater“ ühe a’ga „teater’ile“.

Kreekakeelne sõna „theatron“ tuleb juurest, mis tähendab „vaatama, kaema“, nii et puristid, täh. need, kes tahavad eesti keelt liig kaugelemineval määral puhastada võõrsõnust, võiksid selle tõlkida sõnaga „vaatla“, mis tähendaks „kohta, kus käiakse midagi vaatamas“. Aga kuna süüraane sõna võiks märkida ka kino ja veel teisi vaatamiskohti, siis jääme parem juba „teatri“ juure.

Praegu tähendab sõna „teater“ laiemas mõttes kõike, mis on seoses dramaatiliste ja dramaatilis-muusikaliste ettekannetega, niisiis ka kogu teatri-asjandust. Lääne-Euroopas tähendab see sõna sageli ka teatava rahva näitekirjandust (näit. „Hispaania teater“) või teatava kirjaniku näitekirjandusliku loomingu kogumit (näit. „Racine’i teater“).

Aga „drama“? Seeigi sõna on pärit kreeka keelest, tules juurest, mis tähendab „tegutsema“. Niisiis — „tegevus“. See iseendast õige seletus —

Ostja nõuab **A/S. VILL'a**
kvaliteetseid riidesaadusi.

Daamidele kõrgeväärtuslikke villaseid kleidi- ja kostüümiriideid ainult prantsuse kvaliteetlõngast uusimate mustrite järgi ● Siididest ühevärvilisi ja trükitud kleidiriideid värvi ehtsusega ● Härradele ülikonnariideid parimaist inglise lõngadest rikkalikes mustreis ● Meie saadused on müügil kõigis parimate riideärides.

A/S. „VILL“

Tallinn, V. Karja 12. Telef. 450-39

vähemalt keeleteaduslikult õige — on teatavas suhtes olnud kahjulik, nimelt nende teoreetikute suhtes, kes sellest lähtudes väidavad, et „draama“ pealeolemuseks on tegevus. Selleks ei ole aga siiski mitte tegevus, vaid võitlus. Võitlus just ongi, mis teeb näidendi dramaatiliseks selle sõna harilikus tähenduses. Seepärast oleks ka „võitluspaik“ nii mõneski lavateoses või lavastuses palju sugestiivsem nimetus kui „tegevuspaik“. Sääraseks võitluspaigaks on väga sageli — ärgem unustagem seda — näidendi peategelase või -tegelaste h i n g.

Muide, kui me igapäevases elus kõneleme mingisugusest „perekonndraamast“ või millestki selle sarnasest, siis me arvame selle all eranditult midagi rasket ja kurba. Aga rängasti eksivad need, kes arvavad, et sõna „draama“ ka teatriasjanduses tähendab ainult tragöödiat. Ei, kaugeltki mitte. „Draama“ on nü-öelda „erapooletu“ sõna ega tähenda muud kui „n ä i d e n d i t“. Draama (laiemas mõttes) jaguneb kolme pealiiki: t r a g ö ö d i a,

KALOSSID

JA

BOTIKUD

„NAINE“

Helga (H. Sooper), Mickel (A. Rebane)

„NAINE“

Helga (H. Sooper) ja Jonas (E. Parve)

kus tõsisisuline võitlus laheneb peategelase kokkuvarisemise või surmaga, komöödia, kus koomiline konflikt laheneb lõbusasti ja drama (kitsamas mõttes), mis on sisult tõsine, kuid õnneliku lahendusega.

Draamat, näidendit ehk lavateost nimetatakse mõnikord ka lihtsalt „tükkiks“. On küllalt inimesi, kes leiavad, et see nimetus on vananenud, liigne ja naiivne. Teatav õigus ju neil kahtlejail on, aga ega seepärast veel maksa seda sõna kergel käel päris kõrvale heita. Naiivsed sõnad on võib-olla ka „kätte maksuma“ ja „armukadedus“, aga ma küll ei vahetaks neid „nekkamise-neimamise“ ja „kiivuse-jalliduse“ vastu, kuigi ma ei ütle, et uusi väljendeid ei tohi sugugi tarvitada. Aga vanad sõnad on antud juhul palju plastilisemad kui uued. Kui piltlik on näit. „armukadedus“ mingisuguse mittepidagüütleva „jalliduse“ või „kiivuse“ kõrval. „Tükil“ lavateoste mõttes ei ole muidugi seda plastilisust, aga seda võiks vahetevahel ikkagi tarvitada — kas või vahelduse mõttes. Muide, sel „tükil“ on terve rida paralleele teisis keelis. Päritolult see on muidugi saksa „Stück“ („Theaterstück“). Sama päritolu on ka poola „sztuka“ (häälida: štuuka). Aga venekeelne „pjessa“? See on endastmõistetavalt prantsuse „pièce“, „pièce“ aga tähendab eesti keeles — jällegi ainult „tükki“.

Näidend jaguneb harilikult suuremaisse allühikuisse, mida me nimetame „vaatusiks“. Selle kõrval on peagu ununemas võõrkeelne „akt“, mis on ladinakeelset päritolu ja tähendab „tegevust“. Samast sõnajuurest on tuletatud ka prantsuse ja vene keeles tarvitataavad „aktöör“ ja „akt-riss“ (mees- ja naisnäitleja), mida võiks rohkem tarvitada eestigi keeles, aga siis pigemini halvustava tähendusega, tähendab, liigsel määral „ageerivate“, ehtsa osasse süvenemise asemel mängitsust pakkuvate näitlejate kohta.

„Aktiga“ kõige kitsamas ühenduses on muidugi meile vene keele kaudu prantsuse keelest tulnud „antrakt“, mida omal ajal tarvitati iseäranis kinodes. Selle sõna algkuju on „entr'acte“ ja ta tähendab täpselt tõlkes „tegevusvahet“ ehk „vahetevahet“, mis sõna ta lõppeks välja tõrjuski. Muide, vanemas prantsuse teatris „entr'acte“ tähendas ka „vahetevahet“, teiste sõnadega sama mis „intermedium“ ehk vahemäng.

„Vaatused“ jagunevad meil praegu „etteasteiks“, mida meie vanemas näitekirjanduses nimetatakse ka „etendusiks“. Etteastet võiks määratella kui vaatuse või pildi osa, mille teisis samasuguseist eraldab mõne (tähtsama) tegelase tulek või minek. „Etteaste“ asemel tarvitatakse peagu niisama sageli „stseeni“. See sõna on oma algühenduse põhjalikult muutunud, vähemalt eesti ja selles keeles, mille kaudu ta meile on tulnud — saksa keeles. „Stseengi“ on kreeka päritolu. Ta algkuju on „skene“ (mõlemad e'd on pikad) ja see tähendab õieti vanakreeka teatri väikese sügavusega lavahoonet. Vanas — lava — tähenduses näeme seda sõna näit. veel prantsuse ja vene keeles (scène, stsenä).

Näidendis on igal näitlejal — seda teab iga laps — oma osa. Selle asemel tarvitatakse meil võrdlemisi sageli ka sõna „roll“, mida tuntakse mujalgi — prantsuse „rôle“, saksa „Rolle“, vene „роль“. „Roll“ on meil võõrkeelset puhtmehaaniliselt üle võetud. Õieti võiks tal olla puhteestipärase kuju — „rull“, täh. mitte o, vaid u'ga. Sest faktiliselt, täh. teatriajalooliselt ta on gi rull. „Rôle“, „Rolle“ on pärit sellest ajast, kus näitlejad veel mängisid kütsi paljundatud osade järgi. On meilgi neid teatreid, kus näitlejad saavad õppimiseks „pearaamatust“ väljakirjutatud osad, mis on vihiku, suuremad aga raamatukujulised. Omal ajal aga neid osi ei brošeeritud ega köidetud, vaid osa üksikud lehed rulliti kokku ja anti niiviisi näitlejale kätte. Nõnda oli omaaegne roll sõna tõsisel mõttes rull.

Nüüd vahelduseks midagi muud. Igal ooperi- ja operetteatril on oma „primadonna“, täh. tõsine naisarmastaja. Sõna on pärit itaalia keelest ja tähendab õieti „esimest naist“, veel täpselt „esimest emandat“, kuna donna = ladina domina. Aga kuidas nimetada primadonna meessoost vastet, täh. tõsist armastajat ooperis või operetis, esimest tenorit? Selleks on itaalia teatrikeeles olemas „primomo“, täh. „esimene mees“, millist väljendit aga väljaspool Itaaliat palju ei tarvitata.

Prantslased nimetavad esimest armastajat „jeune premier'ks“ („nooreks esimeseks“). Meilgi on selles mõttes kirjutatud niihästi operetipremjeedest kui ka operetipremjäärest. On nimelt inimesi, kes on arvamisel, et „premjee“ ja „premjäär“ tähendavad üht ja sama. Aga ei — „premjäär“ on esiettekanne.

Kui meile mingi etendus väga meeldib, sii võib juhtuda, et me hüüame „bravo“. Seegi on pärit Itaaliast. Meie tunneme seda kiitushüüdu ainult nimetatud kujul. Itaallased aga hüüavad ühele meesnäitlejale „bravo“, ühele naisnäitlejale „brava“, mitmele meesnäitlejale „bravi“, mitmele naisnäitlejale „brave“. Itaaliakeelne „bravo“ tähendab nimelt „tubli“ ja omadussõnana see käändub vastavalt nende tegelaste arvule ja sugupoolekuulvusele, kellele ta on määratud.

Raamatu, kirjutusmaterjali ja paberi-
kaupade suurlaod Tallinnas

K-ü. „RAHVAÜLIKOO“

Harju tän. 48, omas majas

Pärnu mnt. 10

„Xanthippe kaitseks“

L. H. Morstin'i komöödia puhul

1. Ajalooline taust

Ajalooost mäletame, et umbes tol ajal, kui inimeapikkune Peloponnesose sõda (430—404 e. Kr.) Periklese päevil õitsengu tippu jõudnud Ateena meririiki rüüstas, toimus põhjalik muutus ka Hellase vaimses elus. Senine muinaskreeka vaimsus toetus usule jumalatesse. Jumalate võimu ja abi peale lootis rahvas. Jumalate elust leidsid ka luuletajad ja kunstnikud oma tööde tarvis aineid. Aja jooksul aga oli inimeste silmaring laienenud. Puututi kokku teiste rahvastega ja õpiti nägema, et inimesed omavad igal pool erinevaid eluviise ja tõekspidamisi. Samal ajal esitasid kreeka filosoofid maailma tekkimisest ja elu-olemusest väga erinevaid arvamisi. Säärane olukord pani mõtlema. Hakkasid levima kahtlused nii tegelikus elus kui ka teaduses. Laastav vennasõda aitas üldist pessimismi aina süvendada.

Sel kriisiajastul pääses demokraatlikus Ateena vabariigis domineerima eriliik inimesi — n.-n. sofistid ehk tarkuseõpetajad. Suletud filosoofide sõpruskondadest astusid need mehed rahva sekka ja hakkasid inimesi õpetama. Osalt tegid nad seda õilsast soovist kaasinimesi valgustada. Aga osalt ka õpperahadest rikastamise ihast. Sofistide õpetuse eritunnuseks oli subjektivism, skeptitsism ja relativism. Hakati arvama, et mingit üldkehtivat tunnetust ei saa olla, vaid käsitus maailmast peab vahelduma vastavalt inimeste soovidele. Üks sügavamaid sofistid, Protagoras, ütles: „Inimene on kõigi asjade mõõt, olevate niivõrd kui nad on, mitteolevate niivõrd kui neid pole.“ Ühes anonüümses sofistlikus teoses näidatakse, kuidas vastavalt olukorrale miski võib olla hea või halb, ilus või inetu, tõde või vale. Sofistide õpetus pani lõplikult vankuma Hellase religiooni ja eetika traditsioonid

Sobivaid karusnahkade uudiseid

rikkalikus valikus välismaa uudisnahku sügis- ja talvemantliteks mitmes värvi- toonis, peale selle uudisnahku kraedeks ja garnituurideks, nagu: biiber, nugis, polaarrebased sobivais värvi- toonides, kanada naarits, priima hõberebased, sinirebased jne. jne.

K/m. Abramsohn

Viru tänav 5, kõnetraat 447-62
Müük suurel ja väikesel arvul

Pariisi ja Londoni
viimased moeuudise-
sed _____

H. Palm
Dipl. Paris
rätsepa- ateljee

Narva m. 14-3
Telefon 315-82

Noor kui ka vana perenaine

teenib komplimente, serveerides toite

konservidest, sinkidest ja
vorstidest.

Müügil: LIHATSENTRAALIDES.

ÜH. EESTI LIHAEKSPORT.

2. Sokrates.

Sofistide kahjuliku õpetuse vastu astus välja ateenlane Sokrates (469—399 e. Kr.). Ta oli elukutselt kujur, kuid pühendas end juba 30-aastaselt täieliselt tööotsimisele ja inimeste kasvatamisele. Palja jalu ja kehvas rõivastuses käis ta tänavail, turul, töökodades, kauplustes, templites ja õpetas kõiki, kes soovisid teda kuulata. Ta ei ihaldanud endale varandust ega au. Oma õpetusi ja nõuandeid jagas ta kõigile tasuta. Sokrates leidis palju laitmisväärsed Ateenas ja kogu Hellase avalikus elus. Ta arvustas teravalt sofistide ja paljude võimsate kodanike tegevust. Seetõttu kogus ta endale palju vaenlasi. Need levitasid kuulujutte, et Sokrates rikub oma õpetusega noorsugu ja on jumalasalgaja. Lõpuks kaevati ta kohtusse. Kohtu ees kaitses Sokrates julgelt oma tõekspidamisi. Kohtunikud aga, kellele filosoofi iseteadev esinemine ei meeldinud, mõistsid Sokratese surma. Kohtuotsust kuuldes ütles Sokrates kohtunikele: „Surma ma ei karda. Ka ei kurvasta ma oma elu pärast. Kuid mul on teist kahju, et olete hukka mõistnud süütu inimese. See on meie rahvale suureks häbiks.“ Sokratese sõbrad tahtsid teda vanglast põgenemisele meelitada. Kuid Sokrates lükkas nende ettepaneku tagasi ja tühjendas temale määratud mürgikarika.

3. Sokratese profiil

Filosoofiaajaloolane W. Durant ütleb: „Kui me tohime otsustada ühe säilinud rinnakuju järgi, siis Sokrates oli nii inetu, kui ainult filosoof seda võib olla. Paljas pea, suur ümargune nägu, sügaval asetsevad ainult vaatavad silmad, lai ja lilleline nina, mis tunnistust andis nii mõnestki pidusöögist koos joominguga — see oli enam uksehoidja kui kõige kuulsama filosoofi

pea. Kuid vaatame veel korra, siis näeme läbi kivi koreduse midagi sellest inimlikust lahkusest ja nõudlusteta lihtsusest, mis tegi lihtlabase mõtleja nii armastatuks Ateena peenima noorsoo hulgas. Me teame tast nii vähe — ja ometi tunneme teda palju lähemalt kui aristokraatset Platonit või ettevaatlikku ja õpetlikku Aristotelest. Üle kahe tuhande kolmesaja aasta me võime ikka näha ta kohmakat, alati kortsunud tuunikasse riietatud kuju jõude jalutamas üle turu. Segamatult poliitikute lärmitsustest viib ta kaasa oma saagi, korjab noori ja õpetatuid enda ümber, meelitab nad mõnda templisammastiku varjulisse nurka ja nõuab neilt mõistete määratlemist (defineerimist).

Kirev kari olid need nooredmehed, kes teda ümbritsesid ja aitasid luua euroopa filosoofiat. Seal oli rikkaid noorimehi, nagu Platon ja Alkibiades, kellele maitses ta Ateena demokraatia analüüs. Seal oli „sotsialiste“, nagu Antisthenes, kellele meeldis õpetaja muretu vaesus ja kes tegi sellest religiooni. Nende keskel oli isegi üks või kaks anarhisti (nagu Aristippos), kes ihaldasid maailma, kus poleks ei isandaid ega orje ja kus kõik oleksid nii vabad nagu Sokrates.

Mispärast austasid õpilased teda nii? Kahtlemata kõige enam armastasid nad Sokrateses ta tarkuse tagasihoidlikkust. Sokrates ei kuulutanud end omavat tarkust, vaid ainult otsivat teda armunut. Ta oli tarkuse amatöör, mitte elukutseline selles. Delfi oraakel olevat erakordse tabavusega nimetanud teda kreeklastest kõige targemaks ja tema oli tõlgitsenud seda oma agnostitsismi tunnustamisena. Viimane oli ta filosoofia lähtepunktiks. — „Ainult üht ma tean, et ma midagi ei tea,“ ütles Sokrates. Ei ole tõsiselt filosoofiat enne kui vaim ei pööra ümber ega uuri isennast. Sokrates õpetas: „Tunne isennast.“

4. Xanthippe

Sokratese naise Xanthippe kohta on levinud väga halb kuulsus. Temast kõneldakse, et ta oli suurele filosoofile väga kuri ja riiakas naine. Ta nimi on aegade jooksul otse märgusõnaks saanud igasugusele naise sallimatusele ja hüsteerikale. Isegi tänapäeval veel nimetatakse tagedaid ja tülihimulisi naisi „Xanthippedeks“. Uuemad uurimused aga on näidanud, et Sokratese naisele täiesti ülekohtu on tehtud ja et Xanthippe oma halba kuulsust sugugi ei ole teeninud.

Kaasaegsete kirjelduse järele teame, et Xanthippe tuli Ateenasse maalt, kus ta isal oli väike mõisa. Ta oli noor, ilus ja arukam kui paljud Ateena kõrgesti haritud daamid. Talle tehti palju abieluettepanekuid, kuid ta lükkas kõik teised tagasi ja sidus oma saatuse Sokratesega. Et see abielu aga kummalegi kõigiti meelepäraseks ei saanud kujuneda, selleks olid abikaasade eluviisid liig lahkuminevad. Xanthippe oli hoolas perenaine, kokkuhoidlik ja püüdlik. Sokrates aga elas boheemlasena. Ta käis ringi ja õpetas inimesi, kuid ei võtnud selle eest mingit tasu. Et tal ka muud sissetulekut ei olnud, siis ei saanud ta oma perekonnale pakkuda vähimatki ainelist tuge. Koduse majapidamise ja põllulapi harimise jättis Sokrates täiesti naise ja orjade

Nii hind kui ka kvaliteet on mõõduandvad!

Milvi hambapasta

Ühendab mõlemad paremusi.

Suur tuub 33 senti eest igal pool saadaval.

A.S. „EPHAG“
LABORAT. TALLINN.

hoole. Nii võis Kreeka targim pea Xanthippe vaatekohalt tõesti olla kasutu logeleja, kes jättis hooletusse oma naise ja lapsed ning tõi perekonnale enam kurikuulsust kui leiba.

Xanthippe täitis aga oma kohused kuni lõpuni. Kui Sokrates vanglas istus, külastas Xanthippe teda ikka pojakesega käsivarrel. Ja kui langes Sokratese kohta surmaotsus, küsis Xanthippe meeltheitvana: „Ka on tõi, Sokrates, et sa kunagi enam ei pea oma sõpradele tarku kõnesid?“

Xanthippe suri eemal Ateenast ja tema viimased sõnad pojale olid: „Su isa oli parim mees, keda ma tundsin.“

5. L. H. Morstin'i komöödia

Xanthippe kaitseks on kirjutanud ka poolakas Ludwik Hieronim Morstin oma komöödia „Xanthippe kaitseks“. Näidendi esimese ja teise vaatuse tegevus sünnib umbes üks aasta pärast Sokratese ja Xanthippe abiellumist. Sokrates on oma noorikuga väga rahul ja kiidab teda tubliks pere-naiseks, kuid ta ei oska pakkuda noorele naisele mingit abi majapidamises. Ta jätab maja värvimise ja põllu külvamise naise mureks ning läheb sõp-radega filosofoerima jumal Erose üle. Xanthippe on tööst ja majapidamise muredest tülinud ning väsinud. Tal ei ole noorusest mingit rõõmu. Siis aga hakkab Xanthippe't külastama noormees Charmides. Viimane armub Xanthippe'sse ja kutsub teda enesega Turiasse, kus kasvavad suurepärased viinamarjakobarad ja põllud haljendavad oliividest. Xanthippe on Ateena kurjusest ja tigidusest niivõrd puretud, et ta lõpuks otsustabki Sokratesest lahkuda, ja minna jõuka nooremehe Charmidesega. Aga siis märkab ta toolil Sokratese mantlit. „Mis see on? Sokratese mantel? Ta läks mantlita. Aga õhtupoolikud on ju külmad. Ta külmetab end. Hakkab kõnelema tolle rumala Phaidros'ega ja kindlasti külmetab ta end. Ta tervis on nõrk, kuigi ta väliselt näib nii tugev. Ta saab kergesti külmavärinad ja palaviku. Ma

Aeg lendab

kiiremini kui kunagi varemalt!

Sündmused ajavad üksteist taga.

Sajad tuhanded inimesed küsivad
iga päev:

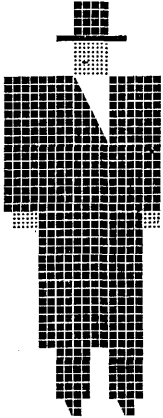
Mis juhtub maailmas?

„UUS EESTI“

vastab kiirelt ja usaldavalt.

Tellige veel täna.

RATSEPAARI
T. Ü.
RÕIVASTUS

HARJU 43
TALLINN

★

TELEFON 423-70

E. GÜNTHER

TALLINN,
TARTU, VILJANDI.

*Kõigile tuntud kui
soodsaim ostukoht.*

oleksin pidanud talle meenutama, et ta võtaks mantli. Ma ei tea, mis minuga juhtus? Muidu ma kunagi ei unusta.“ — Charmides: „Aga kui sa minuga Turias oled, siis peab ometi keegi teine talle mantlit meele tuletama.“ — Xanthippe: „Kui ma sinuga Turias olen... Ma hakkaksin kindlasti tema järele igatsust tundma. Too mantel oli jumalate hoiatus. Ei, Charmides. Ma ei sõida sinuga Turiasse. Ära pahanda, ma armastan sind väga, aga ma ei või.“

Komöödia kolmas vaatus mängib hulk aastaid hiljem. Sokrates on oma sõpradega öö läbi veinilaua juures istunud ja neile rääkinud inimese hinge surematusest. Hommikul ilmub Xanthippe, et Sokratesele tema lapsi näidata, kes on näljased ja närudes ning sarnlevad kerjuslastele. Ta tahab Sokratesest tema sõprade ees häbistada ja seega teda sundida oma eluviisi muutma. „Et ta seda teeks, mitte minu, vaid oma laste pärast,“ ütleb Xanthippe. Aga siis kuuleb ta juhtumisi Sokratese sõprade kõnelust, kuidas need vaimustatud on Sokratese „igavese elu“ filosoofiast. Ta saab sellest nii liigutatud, et pöördub vaikselt tagasi koju ja jätab Sokratese ta sõprade keskele.

Oma sotsiaalset seisukorda ja abielu iseloomustab Xanthippe arst Eryximachos'ele järgmiste sõnadega: „Sa käsed mind vaadelda ilusaid ja noori kehasid, aga mina pean vahtima sinu sõbra ja oma abikaasa filosoof Sokratese läikivat kiilaspäed, lottis magu ja lühikesi jalgu. Sa käsed mind kuulata rütmilise muusika helisid, aga mina pean kuulama teri jahvatavate käsikivide kriinksumist ja orjade karjumist. Sa käsed mind nuusutada lõhnaõlisid, aga ma parem ei ütlegi sulle, milliseid lõhnu mu sõõrmed iga päev tunda saavad. Sa käsed mind süüa valitud ja kalleid toite, aga meil puudub isegi odra-karask.“

Xanthippe kohta kehtib Morstin'i komöödias Xanthippe enda ütetus: „Ei olegi kurje ja häid naisi. On vaid armastuses pettunud ja õnnelikke naisi.“

„Xanthippe kaitseks“ esietendus toimub Töölisteatriis tõenäoliselt 29. veebruaril. Näidendi lavastab Andres Särev. Xanthippe osa mängib Lisl Lindau.

A. Rühka tulusaid näpunäiteid näitlejale

Üks arvustaja kurjustas õigusega, keegi mees on kusaqil Eesti teatrit nimetanud „nooreks“. See oli loomulikult sigadus, sest Eesti teater on vana, nii vana, et juba 1904. a. keegi härra A. Rühka võis Valgas F. Karlsoni „kulu ja kirjadega“ välja anda „Lühikese näitemängu õpetuse“, vist esimese seesuguse raamatu Eestis, mis aga annab omamoodi tühjendava ja õpetliku ülevaate selleaegsest Eesti teatrist.

Kuigi härra Rühka raamat pole just suur, siis selle eest mitmekülgne ja ikka põhjani asja sisusse tungiv. Pole vist ülearune meiegi põlve lugajaid sellega pisut tutvustada.

Juba raamatu esimestel lehekülgedel haarab A. Rühka näitemängu härjal otse sarvist kinni ja laskub arutlustesse, mis see näitemäng siis õieti on. Selgub, et näitemäng on üpris kasulik asi, sest „näitemängust võib inimene elama õppida, võib viisakust, peeneid kombeid õppida, võib mõistlikku majapidamist õppida“. Ei, mitte ainult „mõistlikku majapidamist“, vaid veel rohkemgi: kui näitemängudes „kujutatakse näituseks ahnust, siis lõpeb see viimaks ikka kas ahne isiku vaeseks jäämisega, või mõne muu õnnetusega“. Mis sa näitemängult veel nõuad!

Härra Rühka ei lepi mitte üksi näitekunsti sisu vaimuka määratlemisega, vaid annab ka asjatundliku, kuigi lühikese ülevaate teatri ajaloo ja otse lühist ajast peale. Kõige olulisem vana Hiina teatris oli see: „Kui aga viimaks keiser Hien-Long (1735—92) ühe näitlejana oma prouaks võttis, võidi naesterahva osasid ainult poisikeste läbi ette kanda.“ India teatrist teab ta järgmist: „Roppa uulitsa kakkusi ja tapmisi India näitemängus ette ei tulnud, mispärast seda puhtasuisulisemaks ja kõrgemaks tuleb pidada kui Hiina näitekunsti.“

Kreeka teatriga on asi hoopis lihtne: „Greeka rahva juures arvatakse Thespist näitemängu ja näitepõranda ülesleidjaks.“

„Päüle Thespise tuleb Chórilos. Tema olla esimesed näomoonutamised ja kohased näiteriided sisse seadinud.“ Ja lõppeks üldkokkuvõte „üleilmisest“ näitekunstist: „Palju kunstnikka on näitepõrandal pärgasid teeninud ja suures kuulsuses oma elu-päevi näitlejatena lõpetanud.“

Eesti teatri ajaloo kirjutas autor pikemalt — paaril leheküljel. Kuid neil lehekülgedel kurjustab ta vaid tõlkijate üle, kes sugugi ei oskavat tõlgitavat keelt. Muust mitte sõnagi.

Edasi, peatükis „Näitemängu jaotamine“, seletatakse, et „Kurbmäng on, nagu juba nimigi näitab, kurva, tõsise sisuga, kus enamasti ikka mõni õnnetus ette tuleb... Naljämäng selle vastu on naljaka sisuga... Laulumäng või ooper on eestlastel veel lapsekingades.“ Küll aga etendatavat juba „suuri näitemängusid lauludega, mida võera keeli „operette“ kutsutakse (eesti keeles nende jaoks iseäralist nime ei leidu) ja mis laulumängust palju taha ei jää.“

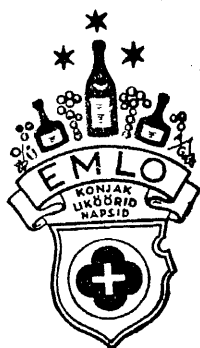
*

Mitte ei tea, kas härra Rühka on teatris olnud etteütleja või on näitlejana või näitejuhina etteütlejatega põhjalikult pigis olnud, aga tal on igatahes harukordne aukartus just etteütleja vastu: „Etteütlemine on üks raskematest näitlemise osadest ja tarvitab head harjutamist. Harjumata etteütleja võib terve näitemängu ära rikkuda ja mängijad kimbatasse ajada. Sellepärast tuleb iseäralist rõhku etteütleja valimise peale panna.“

„Üks tingimata pea nõudmine,“ mida etteütleja „iseäramis“ peab täitma, on see, et etteütleja ei tohi „sugugi rõhku“ ühe ehk teise sõna peale panna,“ sest kui etteütleja mõnda sõna juba rõhutavat, siis ei saavat näitleja enam kuidagi õiget rõhku leida. Siiski olevat lubatud sellest reeglist teha ka erandeid, nimelt siis, „kui etteütleja ise tüki kirjutaja on.“

Edasi terve rida tulusaid näpunäiteid etteütlejale:

„Et etteüteldav koht etteütlejal silmist ei kaoks, siis on soovitatav sõrmega ridasid järk järgult kinni hoida. See on — sõrm etteüteldaval kohal alati juures pidada.“

U/Ü. „EMLO“

Tallinn, Aia 10. Tel. 451-08

SOOVITAB KÕRGES HEADUSES
**KONJAKEID, NAPSE,
 LIKÖÖRE, WHISKYT**

**Saadaval siin
 TEATRI EINELAUS**

JUNO

iluhoiuvahendid elegant-
 sele naisele!

- JUNO kurgikreem — hea puudrialus
- JUNO puuder — peen ning püsiv
- JUNO kölnivesi
- JUNO lõhnaõli
- JUNO hambapasta

MÜÜGIL:

A/S. F. O. TREUBLUT
 PIKK 18 TARTU MNT. 2
 NÕMME: PÄRNU 94

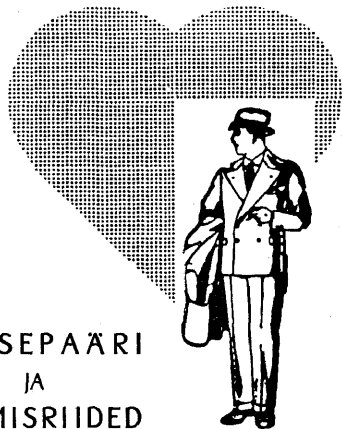
NAISTE JA MEESTE

VALMISRIIETEÄRI

B. Rubanovič

HARJU 22/24

TELEF. 436-95

RÄTSEPAÄRI

JA

VALMISRIIDED

G. SALURAND

TALLINN

PÄRNU MNT. 41

Kino „Kungla“ kõrval

EESTI AKTSIA-SELTS

C. SIEGEL

Asuf. 1877 a. Telegr. aadr. HYDRAULIK
Tallinn, Lai 27, oma keskjaam 426-07

Keskkütte, vesivarustus, kanalisatsioon,
pumbad, jõupumbad ja muud sanitaar-
tarbed. Ladu ja töökojad.

RAUALADU: Kopli 5. Telefon 432-80
AUTO-OSAKOND: Uus 2. Telefonid:
kontor 450-86; ladu 479-35
GRAAFIKA- ja OPTIKA OSAK.: Lai 29.
Telefon 419-87

E S I N D U S E D :
T a r t u s, Ülikooli 34, Telefon 11-56
P ä r n u s, Vilmsi 15, „ 2-83

„Etteütteleja peab etteütlemise kohal ametis olema ja ei tohi iialgi suu ammuli vahtima jääda, mis laval sünnib.”

„Nimede nimetamine jäetagu etteütlemise ajal kõrvale. See eksitab näitlemist... On see hästi ära õpitud, ei ole nime hütüdmist millalgi tarvis; ainult siis, kui mõni unine näitleja liiga mõtetesse on jäänud, võib teda nime ütөлusega äratada. Kui etteütteleja näeb, et näitlejad kohmetavad ja vaikivad, siis ärgu tema vahtigu, vaid ütөлgu edasi. Kui see ei aita, peab lauset kõvema healega üks ehk kaks korda selgesti kordama. See sündigu hästi ruttu.”

Ja mis peabasi:

„Etteütteleja peab iga vaatuse algul ikka enne eesriide ülesminekut oma koha peal olema, muidu võivad näitlejad näitelaval olla, eesriide tõmmatakse üles, aga etteüttelejat ei ole. Tuleks eesriide uuesti maha lasta ja etteüttelejat oodata.”

Lõppkokkuvõte etteütteleja kohta:

„Sellest on näha, et etteüttelejal väga suur tähtsus on.”

*

Härra Rühka ei ole sugugi unustanud ka teatri tehnilist külge. Ta teab, et „iga näitemäng nõuab isesugust sisseeadet, isesuguseid riideid, tarvitusi ja tegelasi.” Sest „ilma maalitud näiteseinteta ja ilma tarvilise sisseeadeta on näitemäng mäge supi sarnane”. Aga „maalitud näiteseinu” peab autor õigusega veel vähe-seks. „Iseäranis püütagu rõhku kohaliste riiete ja näomoonutamise peale panna,” sest „vähemgi moonutus avaldab oma head mõju.” Väga paljunõudlik aga härra Rühka siin ei ole: „Kui üks maa selts omale kaks ehk kolm parukat on muretsetanud, ühe — halli — vana inimese jaoks, teise pruuni ehk musta, siis on sellest küllalt. Vähemate osade mängijad võivad ka ilma parukateta läbi saada.”

„Ilma hallide juuksteta vana pereisa mängida — pealegi, kui näitleja ise noor ja juuksed lühikeseks lõigatud, — ei kõlba sugugi; see ei ole enam näitemäng, vaid kommet.”

*

Peale etteütteleja on teine kange mees „sissesaatja” ehk inspitsient. Sest „sissesaatja teeb õigel ajal ilutulesid, toimetab müristamist, välgu lõõmist, teeb lärmi, kui tarvis, helistab kella jne”.

„Sissesaatja peab näitlejate kõnet ühte soodu kuulama ja raamatust järele vaadata, kõik asjad, mis näitelavale lähevad, käepärast pidama.”

Isegi etteüttelemine olevat „sissesaatjal” lubatud, aga ainult kõige suurema häda korral, sest tavaliselt „eksitavad kaks etteüttelejat näitleja hoopis ära”.

Siiski autor „sissesaatjat” suurt ei usalda ja paneb näitlejatele „südame peale”: „Iga näitleja ärgu lootku üksi sissesaatja peale, vaid pidagu ise hästi meeles, millal ta ette astuma peab ja kust poolt küljest.” Peale selle aga „näitlemise ajal ei tohi teised näitelava taga lärimtseda ega juttu ajada. See on tülitav neile, kes näitelaval osa etendavad.”

Näitlejad on härra Rühkal juba kolmandal kohal peale etteütteleja ja „sissesaatja”, aga ta lohutab ka neid: „Ärgu arvaku keegi, et näitlemine kerge asi on, ärgu arvaku ka keegi, et näitlemine olmand on. Näitlemine on kunst, mida kõrge haridusega isikud edendavad ja auuasjaks igale ühele, kes seda võib.”

Ega näitlejaks saada pole kerge. Seda teab juba härra Rühka. Too direktorile „võid”, tee näitejuhtidele silmi, püüa osi saada, mida ju noorele nii kergesti ei anta. Ühe sõnaga: „Nagu puutükk, mida vette visati, enne veidi aega vee all on, siis peale tõuseb, keerleb ja veerleb ja viimaks ühes laenetega tasa veepinnal ujub, nõnda on ka noore näitlejaga lugu. Pea iga alustaja juures tuleb samane vee all ujumine ette.”

Sellepärast siis mõningad kasulikud näpunäited ka näitlejatele:

„Etteastumine on väga tähtis näitlemise osa. Näitleja peab näitelavale kindlal sammul ja rahuliku südamega minema.”

„Kõige kõrgemad rõõmu hõiskamised ja kõige sügavamad hinge ohkamised peab näitleja ette tooma. Teeb ta seda loomutruult, siis on ta oma ülesande täitnud.”

„Vana elatunud inimene astub aegamööda, on enamasti vähe küürus; noor, elurõõmus tütarlaps ehk ka noormees lüppab ja hüppab, selle vastu, nagu kitse tall priiuses.”

„Venelane hoiab käies rinna tublisti ette ja kõigub kehaga paremale ja pahemale poole. Venelane kõnnib enam hani moodu, kahele poole vaarudes, eestlane kõnnib kalkuni moodu — ette poole koogutades.“ Siiski „ärgu arvaku keegi, et kõik venelased kahele poole vaaruvad ja eestlased ette poole kookavad“. Tulevat ka „osa karakteri tähele panna“.

„Näitelavale astudes, ärgu jäägu näitleja taga seinad äärde ehk mõne kulissi juurde seisma, vaid astugu ikka kesk näitelava, ääre poole.“

„Ainult, kui osa seda nõuab, näituseks kirjakandja või jälle teendri osa mängides, siis peab, kas ukse juurde, või mujale seisma jääma.“

„Mõnel näitlejal on viisiks mängu ajal omalt poolt väljamõeldud kõnekõlksusi, lauseid jne. juurde lisada. See on väga rumal ja ühtlasi keelatud tegu. Näitelaval võib ainult seda rääkida, mis tsensuri poolt lubatud on ja raamatus seisab.“

„Keha seis ja liigutused peavad tingimata kõne mõttega kokku sündima. Näituseks, kui keegi midagi „ja“ sõnaga kinnitab, siis nokutab ta peaga ette poole, „ei“ tamise juures aga raputab pead kahele poole. Täiesti ilma mõtteta oleks sarnane kahele poole raputamine jaatamise juures. On keegi oma lootustes petetud, siis nokutab ta peaga aega mööda üles alla.“

„Näitleja püüdu ikka enam ette näitelava ääre poole hoida, siis on näitlejal võimalik etteütlemist selgemini kuulda ja kõne kostab ka kaugemale.“

Kuid peasi, mida näitlejal tuleb silmas pidada: „Enne etteastumist vaata järele, mis sul sisse minnes rääkida on. Oled oma kõne ära kõnelenud, tuleb jälle sinu kord, siis ära kohku, vaid oota üks silmapilk, kuni etteütteleja sulle ette on ütelnud, ja ilma millegi muu kõrvalise asja peale mõtlemata, räägi oma osa.“

Lõppeks ka pisut teatri moraalid:

„Laita ei tohi vabatahtlikku näitlejat kunagi, see võtab temalt lusti ja tuju edasi-mängimiseks ära. Laita võib ainult see, kes näitlejale kindlat palka maksab; siis ei tohi ka näitleja laituse üle nuriseda, sest siis on ta palgaline.“

Nii kirjutas härra Rühka kolmkümmend kuus aastat tagasi. Üteldagu nüüd veel, et Eesti teater on noor või et ta tase põlnud juba iidsetel aegadel küllalt kõrge!

Kroonik

Töölisteater ei anna hingerahu!

Arvustusi, andmeid ja kavatsusi teatrite kohta.

Jälle — juba nii mitmendat korda — on liikuma pandud kavatsused Tallinna Töölisteatri liitmiseks ühe teise teatriga. Seda mõtet on energiliselt algatanud ühe Tallinna teatri juhtivad tegelased ja osavasti kannud seda juba nii mitmessegi ametiasutusse ja nende juhtidesse. Isegi Riigivolikogu teatud liikmed on juba kavatsusele soodsalt häälestatud. Nii nõudis alles hiljuti rahvarinde liige härra Tandre Riigivolikogu eelarve alamkomisjonis kahe teatri — Töölisteatri ja Eesti Draamateatri — liitumist, sest Töölisteatril olevat ulatuslik tegevus, Draamateatril on korralik teatrimaja. Härra Tandre unustas küll, et Draamateater siiski ainult vormiliselt on teatrimaja omanik, sest on ju teada, et riiklikud asutused ostsid sellele teatrile maja, riigi kühul tehti sellele remont, riik maksis isegi teatri ülekolimiseks ostetud majja umbes miljoni senti ümber, kuna teater ei ole maja ostmise pärast mingit muret tunnud. Vahest ehk ainult seda muret, et teater ei suuda ise maja täie koormatusega kasutada. Härra Tandre loogika järgi peaks siis maja sel korral õieti antama Töölisteatrile, kes seda küll suudaks kasutada maksimaalse koormatusega.

Üldse aga nii ühe teatri poolt algatatud kui ka härra Tandre poolt avalikkuse ette toodud kavatsused on naiivsed ja täiesti asjatud. Töölisteatrit on ju lihtsalt võimatu likvideerida. Ja kavatsusest teda likvideerida ainult sellepärast, et teine Tallinna teater ei oska oma majaga midagi peale hakata, on lihtsalt pentsik, et mitte kõvemalt sõna tarvitada.

Töölisteatrit ei saa likvideerida sellepärast, et see teater on sõnalavastusteatrina nelja-viie viimase aasta kestel seisnud oma publiku arvu poolest

kõigi Eesti teatrite hulgas kindlalt esikohal. Kõiki tegevusalasid arvesse võttes on ta aga seisnud Estonia järel teisel kohal, Draamateater alles kolmandal kohal. Kuidas on küll võimalik kaotada kõige elujõulisemat ja publikurohkemat sõnalavastusteatri, seda on kõrvalseisjal küll võimatu mõista. Seda enam veel, et Töölisteater on elanud peamiselt omal jõul ja riik teda on toetanud kõige väiksemal määral.

Et pilt täiesti selge oleks, siis toome allpool arvulisi andmeid nelja suurema teatri kohta viimase nelja hooaja jooksul.

	Hooaeg	Mitu etendust	Publiku arv Draamaetend.	Üldse	Tulu etendustest	Riigi- ja omavalitsuste toetused
Estonia	1935/36	307	69.324	189.350	Kr. 137.723.15	Kr. 128.000.—
	1936/37	293	74.069	199.244	„ 146.506.07	„ 128.000.—
	1937/38	310	84.293	214.799	„ 174.843.25	„ 146.000.—
	1938/39	320	85.653	224.162	„ 196.125.—	„ 163.000.—
	Kokku	1230	313.339	817.555	Kr. 655.197.47	Kr. 565.000.—
Vanemuine	1935/36	288	42.173	76.640	Kr. 42.661.32	Kr. 59.164.12
	1936/37	326	44.418	80.730	„ 51.173.03	„ 69.900.—
	1937/38	337	52.885	89.983	„ 51.786.57	„ 75.875.—
	1938/39	406	64.564	102.244	„ 61.834.—	„ 65.000.—
	Kokku	1357	204.040	349.597	Kr. 207.454.92	Kr. 269.939.12
Töölisteater	1935/36	206	71.512	71.512	Kr. 36.036.92	Kr. 24.546.32
	1936/37	274	95.520	95.520	„ 48.389.12	„ 22.347.71
	1937/38	333	125.151	125.151	„ 73.584.39	„ 27.694.31
	1938/39	327	119.682	119.682	„ 72.077.—	„ 37.000.—
	Kokku	1140	411.865	411.865	Kr. 230.087.43	Kr. 111.588.34
Draamateater	1935/36	278	66.153	76.856	Kr. 53.415.02	Kr. 37.460.—
	1936/37	383	92.839	97.245	„ 70.783.38	„ 40.340.—
	1937/38	366	95.671	110.828	„ 82.210.80	„ 46.250.—
	1938/39	360	81.710	98.951	„ 74.811.—	„ 59.660.—
	Kokku	1387	336.373	383.880	Kr. 281.220.20	Kr. 183.710.—

Juure lisada neile arvudele võib ainult veel seda, et 1937/38. a. hooajal riik ja omavalitsused maksid igale teatrikülastajale juure: Vanemuises — 84 senti, Estonias — 73 senti, Narva teatris — 55 senti, Kandles — 42 senti, Draamateatris — 42 senti, Ugalas — 35 senti, Kuressaares — 32 senti, Valga teatris — 30 senti ja Töölisteatris — 22 senti. 1938/39. a. hooajal oli see juuremaks järgmine: Estonias — 73 senti, Vanemuises — 64 senti, Kandles — 61 senti, Draamateatris — 45 senti, Endlas — 43 senti, Kuressaares — 40 senti ja Töölisteatris — 31 senti.

Härra doktor Vasar olevat eelarve alamkomisjonis tõendanud, et Töölisteatri kohta käivad arvud olevat kunstlikud. Vahest ehk austatud kunsti ja teaduse osakonna juhataja seletab siiski lähemalt, kuidas arvud, mida ei saa muuta, ometi saavad olla „kunstlikud“.

FOTOATELJEE
Parikas
MEISTERFOTOGRAAFID

Kuninga 1

Kunstilise ja tehnilise fotograafia ja suurenduste ateljee ● Pildikirjastus ● Avatud ärip.
kl. 9—5, pühap. kl. 11—2

PRIIT PÕLDROOS,
kes 8. veebruaril tähistab
oma 15. lavategevuse
juubelit

Kroonikat

Priit Põldroosi lavajuubel

8. veebruaril tähistab Töölisteatri näitejuht Priit Põldroos oma 15. lavategevuse juubelit Henrik Ibseni draama „Ehitaja Solness“ esietendusega, olles tüki lavastaja ja ühtlasi mängides selles ka nimiosa.

Priit Põldroosi töö on kõige ligemalt seotud Töölisteatriga, kuna ta on üks Töölisteatri asutajaid ja selle teatri näitejuhte teatri algusest peale. Peale Töölisteatri on Põldroos oma lavategevuse algul mõned lavastused teinud toleaegeis Draamastuudios ja hiljem mõne aasta kestel tegutsenud näitejuhina Estonias, milline tegevus aga oli kõrvaltöök Töölisteatri peatöö kõrval. Töölisteatri on Priit Põldroos annud oma parimad ja lavakunsti arengu seisukohast sisendavaimad lavastused, nagu: A. Kitzbergi „Kosjasõit“, H. Visnapuu „Meie küla poisid“, T. Pakkala „Parvepoisid“, J. Kunderi „Kroonu onu“, Fr. Langeri „Nr. 72“, Brecht-Weilli „Kolme krossi ooper“, Seca-Fernandezi „Caramba!“, Ostrovski „Mets“, Dostojevski „Kuritöö ja karistus“, E. Vilde „Mahtne sõda“ ja rida teisi.

Näitlejana on P. Põldroos esinenud võrdlemisi harva. See on olnud talle ikka kõrvaltöök lavastaja peatöö kõrval. Kuid ka siin on juubilar annud rea õnnestunud lavakujusid. Meenutagem vaid ta rolle „Tänavmuusikas“, „Metsas“ (Nestšastliltsev), „Imetegudes sõelas“, ta Raskolnikovi „Kuritöös ja karistuses“. Kuid P. Põldroosi elutöök jääb nähtavasti süiski tegevus näitejuhina — ja siin on ta annud eesti teatrile väärtusi, mida käesoleval ajal ehk veel küllaldaselt ei suudeta hinnatagi.

Töölisteater kuni 1. veebruarini 1940

Kuni 1. veebruarini 1940. a. on Töölisteater annud 8 uut lavastust ja eelmise hooaja repertuaarist korratud 9 lavastust. Etendusi on antud 184 ja vaatlejaid on olnud 62.876. Tulu etendustest on teatril olnud Kr. 37.610,02 (keskmiselt etendusest Kr. 204,40).

Lugusid näiteseinte tagant

„V kontse kontsov“

Kõrgemalt poolt tuli korraldus, et nooremal näitlejal tuleb astuda teatrikooli juure moodustatud n.-n. seminari. Kõrgem korraldus, see on juba käsk. Ja tuli siis sinna kokku igast pealinna teatrist 5—10 inimest. Need siis ärkasid hommikuti vara, sest loengud olid kella kaheksast kümneni hommikul. Pärast mindi proovidele, õhtul mängiti, ja oleks pidanud täide minema vanasõna: Vara tööle, hilja voodi, nõnda rikkus tuppa toodi. Räägiti seal igasugustest meestest ja tarkusesammastest. Ja näitlejad muudkui kuulasid. Kuulasid niikaua, kui räägiti sulaselget eesti keelt. Kuid üks lektor, kelle loenguid oli kõige tihedamini, kadunud Ivan Schmidt, teatri-nõunik, tema pidas neid enamikus vene keeles, vahest harva ka saksa keeles. Saksa keelest, sellest saadi ikka aru, aga venekeelse loengu sisu jäi 90% kuulajaist arusaamatuks. Aga oldi sunnitud istuma. Kas sa aru saad või ei — pole tähtis. Näitlejal pole muud kui kuula, kroonu maksab. Kuulati, tõusti hommikuti vara ja tehti nägu, et kõik on korras. Teatris vanemad näitlejad küsivad ühelt seminaristilt, pr. Maire Rajult, et kuidas sa venekeelsetest loengutest ka aru saad. Sul pole ju vene keelest aimugi.

„Pole vigagi,“ vastab pr. Raju. „Algul oli veidi raske, aga nüüd on juba harjunud. Mul on teada üks märgusõna. Kui tuleb ette sõna — v kontse kontsov — siis on selge, et tunni lõpuni jääb aega veel 5—10 minutit. Siis võib end veidi kohendada ja sigaretikarbi välja võtta. Ainult üks kord ma eksisin. Lektor Schmidt ütles v kontse kontsovi kohe peaaegu tunni algul. Aga muidu on väga kena olla. Vene keele kõla pärast.“

„Täna on ainult näitlejad!“

Sügisel avati Draamateatri uus restoran. Et ta oli uus sedalaadne asutus, siis käis seal ka näitlejaid „ruumidega tutvumas“, tantsimas ja õhtust söömas. Oli siis nii, et pärast etendust mõned näitlejad läksid seda uut asutust vaatama. Kutsuti kaasa ka Elmar Kivilot, kes aga lubas tulla veidi hiljem. Teised läksid eel, tutvusid ruumidega jne. Kuid kes tulemata jäi, oli Kivilo.

Järgmisel hommikul küsiti Kivilolt, et miks sa ei tulnud, mis juhtus? Ja Kivilo seletas, eneselgi imestanud nägu ees:

„Jah, näete, mind ei lastud sinna sisse. Mitte ei tea, miks. Aga küllap' selles ikka oli süüdi mu lühike kasv ja sonimüts. Lähen sisse, hakkkan palitut maha võtma, uksehoidja vastu, et ei, noorhärä, ärge tulge, ei ole ruumi. Ütlen, et mul sõbrad sees ootavad. Ei tähenda midagi! Küsin, et kes siin siis kah on, kas näitlejaid ja kunstinimesi kah on? Jah, just seepärast, vastab uksehoidja. Täna on ainult näitlejad, nii et, noorhärä, minge kenasti koju. Minge mujale. Turupool on mustem pool. Ja tõrjubki mind kahel käel ukse poole.“

Kasv ei annud näitleja mõõtu välja, arvavad teised. Ja sonimüts mõni näitleja peakate. Osta uus!

Kui Sass mängis raekoja ees biljardit

Tööliteatri teenelised näitlejad on ka eraelus suured mängijad, neil lavast veel vähe. Eraelus nad ei mängi just näitemängu, kuid rohkem seltskondlikke ja muid mängu.

Näiteks Ruts Bauman on eraelus suur viulimängija. Kui on koos suurem seltskond, ei pane Bauman kunagi pahaks, kui tal palutakse mängida mõni polka.

Kuid seekord on juttu Sass Teetsovist, kes kah mängib. Ta ei mängi küll viulit, kuid selle eest on ta hea kaardi-, keegli- ja biljardimängija. Viimasel ajal on tal biljardimäng jäänud rohkem tagaplaanile ja esikohal on keegel „kolmapäevases grupis“. Kuid mõned aastad enne viimast sõda oli see tal üks suurimaid kirgi.

Ja juhtus siis nii, et olles öö läbi kõvasti mänginud, sammus Sass hommikutundidel vaikselt kodu poole. Öisest mängust olid kogu aeg peas ja silmade ees ikka vaid biljardipallid ja roheline kalevine laud oma palliatukudega.

Nagu Sass ise räägib, olnud ta teel koju. Läänud just üle Raekojaplatsi, kui näeb, et keegi politseinik seisab just keset platsi. Ja Mundi tänavalt tulnud jälle keegi tuletõrjuja. Kuid Teetsov, kel peas olid vaid keeglipallid, nägi politseinikus ja tuletõrjujas vaid biljardipalle ja mõles: Vaat', kui ma nüüd tuletõrjujaga löön poolviltu dubleega vastu raekoja seina, siis riivab see nii, et politseinik lendab otse Vanaturu kaela, ja ongi mul üks pall käes.

Ja ta teinudki käega löögiliigutuse tuletõrjuja poole. Kuid siis märganud, et käsi vehkis tühjalt ja — pall jäi tulemata.

„Psühholoogiline“ nõks

Näitejuhi ja näitleja vahelkord ei tohi kunagi olla liig soe ja sõbralik. Peab pidama distantsi. Näiteks näitejuhile sünnipäevaks midagi kinkida, see mõjub umbes nagu parema osa norimine või nii. Näitejuhti ei tohi „määrida“, ei materjaalselt ega „psühholoogiliselt“.

Juhtus siis niisugune lugu, et kui sügisel õpiti Dostojevski draamat „Kuritöö ja karistus“, siis mängis seal näitejuht Põldroos peaosas. Tehti proovi. Saalis istub näitlejaid, kes arvustavad tükki, osalisi ja viimase aja poliitilisi sündmusi, kuni kuulatavad — keegi nuuksub saalis. Nojara, miks mitte, laval läheb stseen, kus Raskolnikov ja Sonja vahelises sumuastaseenis kostavad lavalalt Laatsaruse ülestõusmisloo sõnad. Stseen on ju kurb küll, aga kas näitlejal sünnib iga sellise stseeni juures nutta, näitleja teab ju, et kõik see on vaid mäng.

Uuritakse, kes on nutja, kel on nii hõbe süda. Ja leitakse Katrin Välbe, kes istub esimeses reas ja nutab. Suu lahti ja silmad märjad. Küsitakse, mis viga. Põldroos mängivat nii ilusasti seda stseeni, et tema kohe ei saa muidu kui peab nutma. Ja seletab kõva häälega, Põldrooski kuulatab, endal nagu heast meelest naerul, Välbe aga pühib oma vesiseid silmi.

Pärast garderobis räägiti, et selge lugu, miks Välbe nii demonstratiivselt nuttis. Tahab Põldroosi peale „psühholoogiliselt“ mõjuda, et uues tükis osa saada. Teada kõik.

„Äripäeva“ Kiir ja „Sügise“ Kiir segamini

Oli Luts-Särevi Tootsi lugude järje „Sügise“ peaproov. Algas küll varakult, kuid olid ju ülesvõtted ja muud sellised asjad, nii et venis kella kuueni õhtul välja. Ja kell ½8 algas Tootsi lugude eelmise osa, „Äripäeva“ 30. etendus. Noh, milleks grimmigi maha võtta. Tüübid — Toots, Kiir, Teele, Lible, Kippel, neil kõigil ju grimmid peaaegu samad mõlemas tükis. Vaja ainult veidi noorendada, mõned sügavamad jooned ja kortsud kaotada, ja asi on korras.

Algabki etendus. Mängitakse stseeni, kus Jorch Adniel Kiir teeb tutvust õmblejamaamlaste Vispelitega. Joovad veni ja räägivad autorite poolt antud teksti, kuni järsku kogu asi „stoppab“. Kiir ei tea teksti, 30. etendusel! Proovib siit ja sealtd, räägib midagi Tootsist, Maali lapsest, hoopis midagi muud kui „Äripäeva“ tekst ette näeb. Etteütleja püüab ka aida, kuid sellest asjast ei tule enam midagi välja. Et olukorda päästa, ruttab sisse Teele, ehkki kaks lehekülge varem, aga parem on, et mõni rida vachele jääb, kui te üht sõna kaks korda korratakse, nagu ütleb hra Rühka oma näitemängu õpetuses.

Ja nii päästetigi see vaatus kuidagi. Pärast küsitakse Kiirelt, et mis siis juhtus? „Mis juhtus.“ vastab H. Vaag, kes mängis Kiirt. Mängisin, tekst voolab korralikult pool vaatust, kuni tõstan pilgu partneritele pr. Reialile ja pr. Varele — Juulile ja Maalile. Järsku käib mõte üle „Äripäeva“ „Sügisesse“. Juuli ju mu naaine. Maaliga on mul tulemas laps. Aga kuidas nad saavad kõrvuti istuda, sellist stseeni pole ju minu jaoks ette nähtud. Ja hakkam sonima midagi „Sügisest“ — Maali lapsest ja muust. Mõlen ja mõlen, mis näidend see nüüd ongi „Sügis“ või „Äripäev“, mida me praegu mängime. Pea ei võta, lähen üleni kuumaks. Ja sõnu ei tea enam ei „Sügisest“ ega „Äripäevast“. Mõlemad näidendi tekstid segi. „Sügise“ Kiire tekst värskemalt mälus, „Äripäev“ tagaplaanil. Nii oli asi.“

Ja luges siis mees iga kord enne etteastet teksti üle. Ehkki tükki oli juba üle 30 korra mängitud. Olude ohver.

Kui Romot püüdis „hästi teha“

See oli mõni aeg enne sõda, kui Juhan Romot esines jälle raadios. Kooliraadios. Suur osa. Proovid nagu ikka, kõik läks korralikult, kuni saateni. Saate algus kell 11 hommikul, teised on kohal, aga kõik närveerivad, puudub Romot. Oodatakse, ei aita enam mingi asi. Näitejuht võtab ja loeb ise tolle osa. Ja lõpp.

Hiljem Romotiga kohtudes küsivad sõbrad: Kuidas? Mis? „Jah,“ vastab Romot, „kujutlege ometi, tahtsin asja hästi teha. Harva sealt raadiost ju midagi „langeb“. Hääl ei ole mul just mikrofoniline, see on mul kahjuks ilma vene aktsendita. Noh, püüdsin, lugesin, töötasin kella kolmeni öösel ja mõtlesin, et kui hommikul ärkan, siis võtan veel kord läbi, ühe sõnaga, et kõik oleks hea.“

„Noh, kas võtsid siis hommikul veel läbi või, küsitakse.

„Ei olnud mõtet, ärkasin kell 12 päeval, saade oli aga kell 11. Kõrvalt korterist veel kuulsin läbi seina raadio kaudu viimseid tuttavaid lauseid. Näete, ei vedanud!“

Kui Falstaff sai tõeliselt peksa

„Windsori lõbusaid naise“ mängitakse hea eduga. Shakespeare nali meeldib meie publikule hästi.

Oli nii, et seal oli stseen, kus Aleks. Teetsov Falstaffina püüab igasugu võtetega Windsori naiste südameid võita, mis tal aga mitmel korral ebaõnnestub.

Et Fordi majast välja pääseda, riietub ta eideks, ja mr. Ford peksab teda matakaga selga. Stseen oli alati ehtne ja Teetsovi eide kostüüm oli löökide vastuvõtuks seljalt vateeritud. Esimesel ja teisel peaproovil oli kõik korras. Alfred Rebane, kes mängis Mister Fordi, sooritas peksu väga mõjuvalt. Sest ta teadis, et too peks vammus kaitses Teetsovit.

Kolmas peaproov sünnib grimmita ja ainult osalise lavakostüümiga. Nii ka toorkord Teetsovil oli kleit küll seljas, kuid vateerimata.

Kuid Rebase hoopide hoog oli sama mis eelmistel proovidel ja Teetsov sõimas ja noomis Rebast vihaseks nagu ringhäälingu saatkavade toimetaja kuulajaid, sest tema arvates Rebane teinud seda meelega.

Meelega või kogemata, aga selge oli see, et Teetsovi seljal olid punased vordid ja mitu päeva kestis nende ravi.

Uusi lavastusi Töölisteatri

Peale „Ehitaja Solnessi“ esitenduse 8. veebruaril jõuab veebruaril 29. päevaks esitendusele L. Morstini komöödia „Xanthippe kaitses“ A. Särevi lavastusel. Märtsi keskel saab lavaküpsaks Fred Helli ja Bruno Engleri muusikaline naljamäng „Ministeerium on solvunud“ (ehk „Solvatud ministeerium“), millele muusika on loonud L. Marker. Näidend on õige uus ja löi paari aasta eest Viinis ja teistel Euroopa lavadel laineid. Teksti on veidi ajakohastatud ja selles ei puudu küllaltki teravat poliitilistki satiiri. Lavastab P. Põldroos. Järgmise tükina tuleb töösse Rein Sarvesaare „K a u p o“, mille A. Särev ümber töötab, kuna see midu nii väga huvitav ja sisuliselt uudne näidend omab mõningaid lavatehnilisi puudusi. Edasi on E. Tammlaanel valmimas muusikaline jant „Sitsiprintsess“, mis tuleks mängu sel korral, kui autor jõuab selle valmis teha käesoleval hooajal.

Eesti Vabariigi 10. klassiloterii plaan.

I klass	II klass	III klass	IV klass
Loosimine 28. ja 29. märtsil 1940. a. Suurim võit (õnnelik juhusel) Kr. 25.000	Loosimine 30. apr. ja 3. mail 1940. a. Suurim võit (õnnelik juhusel) Kr. 25.000	Loosimine 29. ja 30. mail 1940. a. Suurim võit (õnnelik juhusel) Kr. 25.000	Loosimine 1., 2., 3., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 12., 13., 14., 15., 16., 17. ja 19. augustil 1940. a. Suurim võit (õnnelik juhusel) Kr. 80.000
1 preemia 10.000 — 10.000 1 võit 15.000 — 15.000 1 " 7.000 — 7.000 1 " 5.000 — 5.000 2 võitu ä 3.000 — 6.000 10 " 1.000 — 10.000 10 " 500 — 5.000 10 " 200 — 2.000 25 " 100 — 2.500 120 " 20 — 2.400 1000 " 10 — 10.000 8820 " 5 — 19.100	1 preemia 10.000 — 10.000 1 võit 15.000 — 15.000 1 " 7.000 — 7.000 1 " 5.000 — 5.000 2 võitu ä 3.000 — 6.000 10 " 1.000 — 10.000 12 " 500 — 6.000 15 " 200 — 3.000 30 " 100 — 3.000 150 " 20 — 3.000 1200 " 10 — 12.000 4578 " 7 — 32.046	1 preemia 10.000 — 10.000 1 võit 15.000 — 15.000 1 " 7.000 — 7.000 1 " 5.000 — 5.000 2 võitu ä 3.000 — 6.000 10 " 1.000 — 10.000 12 " 500 — 6.000 15 " 200 — 3.000 30 " 100 — 3.000 120 " 20 — 3.000 1000 " 12 — 12.000 4608 " 9 — 41.472	1 preem. 30.000 — 30.000 1 võit 50.000 — 50.000 1 " 25.000 — 25.000 1 " 15.000 — 15.000 2 võitu ä 10.000 — 20.000 3 " 7.000 — 21.000 5 " 5.000 — 25.000 12 " 3.000 — 36.000 18 " 2.000 — 36.000 60 " 1.000 — 60.000 64 " 500 — 32.000 300 " 100 — 30.000 1200 " 30 — 36.000 49133 " 9 — 442.197
5000 võitu + 1 pr. = 94.000	6000 võitu + 1 pr. = 112.046	5800 võitu + 1 pr. = 122.072	5800 võitu + 1 pr. = 122.072

Pileti hind klassiviisi ostes iga klass 2 krooni; kõik 4 klassi korraga ostes 8 krooni.

Poolpilet " " " " 1 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 16 "

Piletiraamatu (4 piletit) hind klassiviisi ostes iga klass 8 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 16 "

Poolpiletr. (4 poolpiletit) hind klassiviisi ostes iga klass 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 4 " " " " 16 "

Kes soovib osta teise, kolmanda või neljanda klassi piletit, ilmselt et tal oleks eelmise klassi piletit, peab maksma ka kõigi eelmiste klasside hinda.

Klassiviisi müüakse pileteid Riigi Klassiloterii pilettite müügikohtades, pankades, postiasutustes jne. Iga klassi pilettite müük algab eelmise klassi võitude nimekirja avaldamisest ja kestab loomiseni. Pilettide kõigi nelja klassi jaoks korraga müüakse ainult pilettite keskmüügikohtas Riigi Trükkikojas, Tallinnas, Niine tän. 11. Postiteel saadetakse pilettide välja pilettite keskmüügikohtast Riigi Trükkikoja Tallinnas, kui tellija on saanud ette piletti hinna ja saatekulu 10 senti iga saadetise kohta. Lunasaadetsena postiteel saadetakse pilettide välja ainult klassiviisi keskmüügikohtast, kui tellija on saanud ette lunasaatekulu 25 senti hiljemalt 10 päeva enne loomisist.

50.800 võitu + 1 pr. = 858.197

Elule lähemale...

Rõõm on lugeda „Rahvalehte“ tema alati värsket, huvitava ja elava sisu tõttu. Sest „Rahvaleht“ kirjeldab elu nagu see tõeliselt on – mitmekülgne ja ikka vahelduv.

„Rahvaleht“ ei anna uudiseid edasi kuivas protokollistilis, vaid kirjeldab sündmusi ka nende inimlikust küljest. Ta viib meid asjaosaliste keskele, lastes kaasa elada nende tegevusele, rõõmudele ja muredele. Ja see teebki „Rahvalehte“ elulähedaseks.

Igaüks leiab „Rahvalehest“ midagi endale – erileheküljed mitmelt huvialalt, suur illustreeritud jutulisa, algupäraseid oonealuseid, toredaid naljaseeriaid, päevakohaseid pilte jne.

TELLIGE ELULÄHEDANE „RAHVALEHT“

Tellimisel suured soodustused. Kõik tellijad saavad „Esmaspäeva“ 15 sendiga kuus ja pikema aja tellijatele on „Perekonnaleht“ ning „Ajude Gümnaastika“ poole hinnaga. Tellida saate igast postlast.

Kõikjal,

KUS KA VIIBITE,
OLGU TEIE LAHUTA-
MATUKS KAASLASEKS

„PÄEVALEHT“

„LASTE RÕÕM“

ON AINULAADNE
LASTEAJAKIRI

MITMEKESIST
KIRJANDUST
P A K U V A D

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPLUSED

TALLINN, S. KARJA 23. PIKK 2

Klaas,
portselan
majatarbed

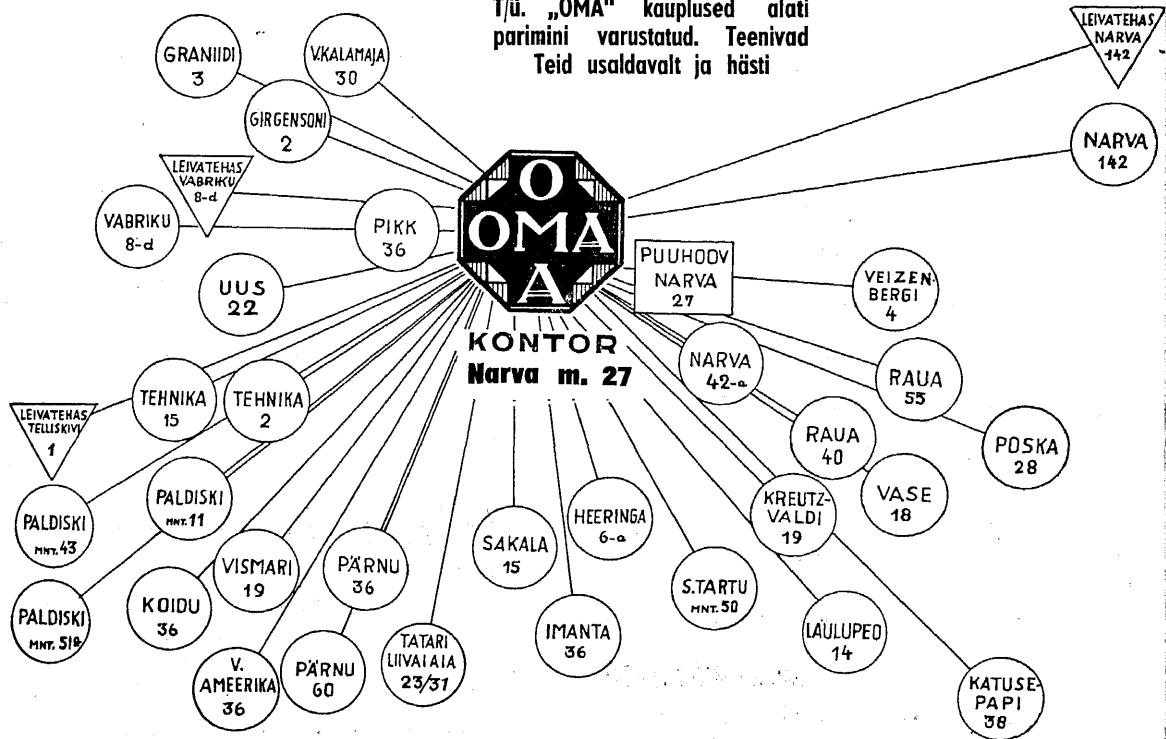
A/S. D. MIRVITZ & POJAD

ASUT. 1872. a.

V. KARJA 7

TARTU M. 13

T/ü. „OMA“ kauplused alati
parimini varustatud. Teenivad
Teid usaldavalt ja hästi

Tee T/ü. „OMA“ kauplusesse on tee otstarbekohasele ostule.

A. Pesur'i

VALMISRIIETE- JA
RÄTSEPAÄRI

Kullasepa tän. 7
telefon 445-38

*Rahuldab kõige nõudli-
kuma tellija ja ostja*

Tellimisi täidetakse
kiirelt ja korralikult

isiklikul juhatusel

Austusega A. PESUR

K. Siig

mööbliäri

Tallinn, S. Tartu mnt. 8

Soovitab kuivast puust:

1, 2 ja 3 uksega riie-
kappe, puhveteid, kirju-
tuslaudu, söögi- ja saali-
laudu. Raudvoodeid 1,
1½ ja 2 inim. laiuses,
lapsevoodeid, madrat-
seid, diivaneid jne. jne.

Võtan igasuguseid telli-
misi vastu. H i n n a d
v ö i s t l u s e t a.

Puhkpillid ● Klaverid ● Harmooniu-
mid ● Akordeonid ● Löötsad ●
Keelpillid ● Suupillid ● Pillide keeled
j.n.e.

AINUESINDUSED EESTIS

Puhkpillid:

Wincent Bach Corporation,
New-York

Klaverid:

August Forster

„AKORD“

ANT & POHLA

Tallinn, V. Posti 3. Telefon 484-90

ELEKTRIARMATUURID

elu-, söögi-, magamis-
tubadesse, kabinetti-
desse. Elekterkeedu-
nõud, -pliidid, -ahjud.
Igasugused installat-
sioon-materjalid, moo-
torid, hõõglambid.

BAKELIIDI PRESSIMINE

OMA TÖÖKOJAD

O-Ü. TILGA & Ko

Tallinn, Harju 23
Tel. 467-98, 482-83

TASUTA NÕUANDED
KALKULATSIOONID

Nahka,

talla-, pastla-, pinsoli-,
saapa pealis- ja voodri-
nahad.

Nahakaupu,

hobuseriistad, rihmad,
tööpõlled, kindad jne.

Jalanõusid,

nahast: a.-s. „Globus'e“
tehasest, kummist: o.-ü.
„Põhjala“, „Quadrat“,
„Nokia“ kalosse ja boti-
kuid.

Kingsepa-

ja sadulsepa-tarbeid,
saapatikud, lõngad jne.

Jalgratta

sise- ja väliskummid
o.-ü. „Põhjala“, „Quad-
rat“, „Nokia“ jne. tehas-
test.

Viltsaapaid

Müük suurel ja väikesel arvul
Jällemüüjatele vabrikhindadega

N. Bõstrov

Veneturg 1   Telef. 313-13

Elmar Torvi

saeveski ja metsamaterjalide
müügiladu

TALLINNAS,
UUS-SADAMA 11
TELEFONID: 322-92
322-93

müüb ja hooveldab igasugust

metsamaterjali

JALANÕUDE KAUPLUS

URANUS 10

VIRUTÄN.

Moodsaid kingi

i g a k s

o t s t a r b e k s

RESERVEERITUD

SUURIM JA TAIUSLIKEM
RIIDEKAUBAMAJA

„LADU“

TALLINN, VALLI 4. TELEF. 450-23

KÕIGE ODAVAMAD PÆVAHINNADI
MÜÜK KA ORDERITE JÄRELE

Elegantssed jalanõud

Tallinn, Harju 26. Tel. 436-26

RESERVEERITUD

BIRK'i

värvimisetööstus
apretuur, dekatuur
keemiline puhastus

Tallinn, Maakri 23. Tel. 307-07
„ Raekoja pl. 13. „ 429-28

Parim töö
Mõõdukad hinnad

Muusikakunstnik, klaveriõpetaja ja -õpilane
omandab teadlikult ainult

firma K. SAARE

kontsertpianiino

Müük otse tööstusest soodsail tingimustel.

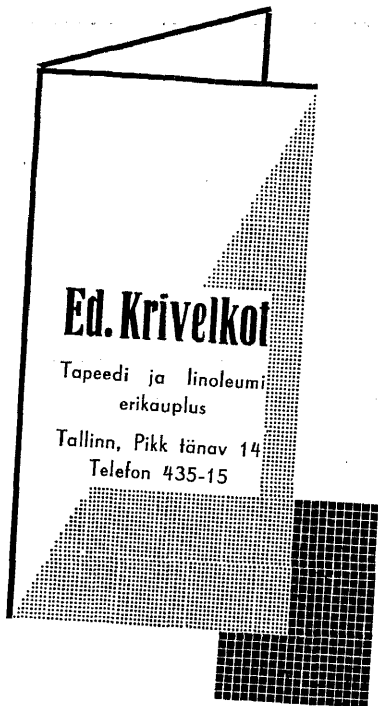
K. SAARE klaveritööstus Tallinnas, Liivalaia 64, tel. 457-01.

*Tööriistu • Ehitus-
tarbeid • Teras-
rauakaupu pakub
soodsaima hinnaga*

Joh. Krahe

Tallinn, Narva mnt. 4 Telef. 303-93

JULIUS KULL

RÄTSEPAÄRI

Tallinn, S. Karja 6-3
Telefon 468-37

.....
Igaks hooajaks elegantne
meesterietus tellimise peale

Sügise- ja talvehooajaks suu-
res valikus inglise riideid

I klassi töö vastutusega
MÕÖDUKAD HINNAD

.....

K. K/ü. „TÖÖKOOL“

TALLINN, PARNU MNT. 28. TEL. 462-56.

Nõukogude Liidu kirjanduse keskladu Eestis.

Suur valik raamatuid kõikidelt aladelt ja uusimaid noote.

Tellimiste vastuvõtmine N. Liidus ilmuvatele ajalehtedele ja ajakirjadele.

AJALEHED:

	Nr. Nr. aastas	Ek. aastas	6 kuud	3 kuud	1 kuu
Известия	300	30.00	15.00	7.50	2.50
Правда	360	36.00	18.00	9.00	3.00
Ленинградская Правда	300	28.00	14.00	7.00	2.40
Комсомольск. Правда	300	28.00	14.00	7.00	2.40
Вечерняя Москва	300	32.00	16.00	8.00	2.70

ŠURNAALID:

Знание-сила	12	4.00	2.00	1.00
Иллюстрир. Газета	24	8.00	4.00	2.00
Крокодил	36	7.20	3.60	1.80
Огонек	36	7.20	3.60	1.80
Радиофронт	24	10.00	5.00	2.50
Электромонтер	12	8.00	4.00	2.00

Külastades meie ladu võite tutvuda SSSR-i uuema kirjandusega ja ajakirjade proovinumbritega.

U. K. EESTI RAHVAPANK
TALLINN, S. KARJA 19 • TELEFON 425-55

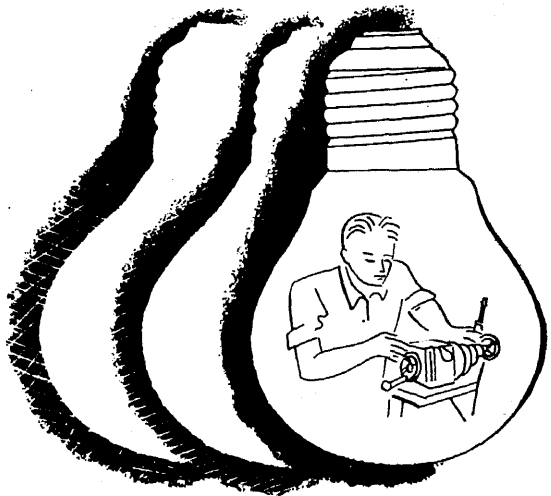
TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE
OSTAB JA MÜÜB VÄLISRAHA JA IGASUGUSEID KINDLAPROTSENDILISI VÄÄRT-
PÄBEREID

Roman Saad'i
jalanõudeäri

TALLINNAS

Maakri 4. Telef. 302-66

TUNGSRAM®

Tarvitab vähem voolu,
annab rohkem valgust

Esindus K/k. **EUG. SACHARIAS**,
Tallinn, Pärnu mnt. 8. Telef. 467-47

Ärge unustage oma
vara ja elu
kindlustamast

«EKS-MAJA'S»

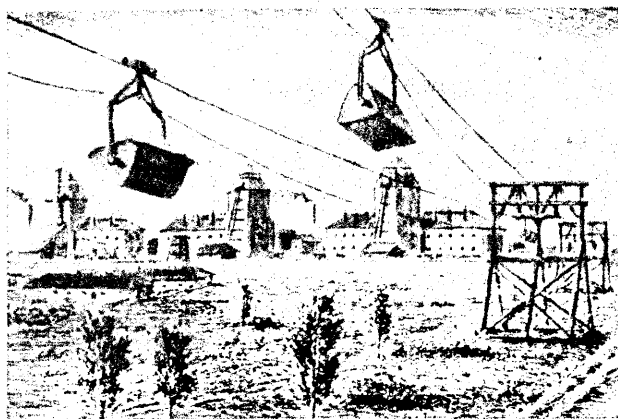
Harju 45, Tallinn,
kodu keskj. 478-08

A/S. „VOLTA TEHASED“

TALLINN, SOO T. 27

Kasutage meie elektri-
kiirkeeduplaate

millised täidavad priimuse aset,
kuid on puhtamad, lihtsamad
majandusvoolu kasutamisel ja
odavamad tarvitamises.

Ölivabrikud
Kohtla-Järvel

A-s. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

endine Riigi Põlevkivitööstus

Juhatus ja müügibüroo: TALLINN, VALLI TÄN. 4—3

Telegr. aadr.: PEAPÕLEVKIVI. Telefonid: juhatus 450-62,
üldine 450-85, arveosak. 474-76

ELEKTRIPLIIT

ON IGAS MOODSAS
KORTERIS

PERENAISELE
RÕÕMUKS

SUURIM VALIK
JA SOODSAIM
OSTUKOHT

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN RAEKOJAPL. ☛

SUURIM VALIK
AJAKOHASEID
VALGUSTUSKEHI

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN RAEKOJAPL. ☛

NÕUDKE
IGALTPOOLT
MAAILMAKUULSAID
TRIKKRAUDE

AEG

MÄRGIGA

KÜLMUTUSKAPP

AEG

SANTO

HOIAS TEIE
TOIDUAINED
ALATI VARSAS

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN RAEKOJAPL. ☛

Eesti kauneima ja sisukaima pildiajakirja

„NÄDAL PILDIS“

tellimisi 1940. a. peale võetakse veel vastu.

„NÄDAL PILDIS“ on ainuke ühe- kui ka kahevärvilises vasesügavtrükipildides ilmuv ajakiri, mis on ehteks igale kodule.

„NÄDAL PILDIS“ ilmub peale kodu- ja välismaisi küsimusi käsitlevate pildimontaažide veel hulk artikleid igalt alalt, nagu reisi- kirjeldusi, lühijutte, kultuurpoliitilisi ja muid aktuaalseid kirjutisi.

„NÄDAL PILDIS“ peegeldub kaasaegne elu kogu selle mitmekesisuses ning temast leiavad täit rahuldust lugejad igasugustelt hivialadelt.

„NÄDAL PILDIS“ tahab ka oma viiendal ilmumisaastal täielikult rahuldada oma järjest suurenevat lugejaskonda, selleks tõstes oma trükitehnilist ja sisulist külge. Uudusena ilmub käesoleval aastal igas numbris **n a i s t e n u r k**, sisaldades alati värskaid

moeuudiseid ja käsitöid.

„NÄDAL PILDIS“ ilmub 2 korda kuus ja maksab tellides: aastas kr. 5.—, 1/2 aastas kr. 2.50 ja 1/4 aastas kr. 1.25. Välismaale 50% kallim. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised ja ajakirjanduse kontorid.

Üksiknumber 25 s.

Toimetus ja talitus:

Tallinn, Tartu m. 49.

Kõnetraat 416-93